

“Brüssel sammiti Azərbaycan-Aİ sazişi ilə bağlı işlərin intensivləşməsinə kömək edib”

“Avropa İttifaqının “Şərqi Tərəfdaşlığı” sammiti çox uğurlu keçdi”. Bunu Avropa İttifaqının Azərbaycanlı nümayəndəliyinin rəhbəri, səfir Kestutis Yankauskas Brüssel sammitinin nəticələrini APA-ya şərh edərkən deyib.

Səfirin sözlərinə görə, sammit çərçivəsində gündəlikdə olan məsələlər müzakirə edilib, gələcəyə dair mərhələlər müəyyənləşdirilib: “Sammitdə bütün tərəfdaş ölkələrin liderləri bir yere toplanaraq indiyə qədər nail olunanları müzakirə etmək imkanı əldə etdilər. Geniş birgə bəyannamə qəbul edildi. Aİ ilə Azərbaycan arasında Trans-Avropa Nəqliyyat Şəbəkəsinə dair sənəd imzalandı. Bu sənəd Avropa nəqliyyat şəbəkəsinə yeni rəlslər və yol dəhlizlərinin qoşulmasına kömək edəcək. Sammit çərçivəsində başqa sazişlər də imzalandı və düşünürəm ki, tərəflər çox razı qaldı”.

Səfir bildirib ki, sammit Azərbaycan və Avropa İttifaqı arasında tərəfdaşlığa dair yeni sazişlə bağlı işlərin intensivləşməsinə kömək edib: “Sammit gələcək əməkdaşlıq imkanları yaradır. Azərbaycanla Aİ arasında yeni sazişə dair danışıqlar yeni mərhələyə qədəm qoyacaq. Dəqiq tarix hələ məlum deyil”.

Çavuşoğlu Ankarada həmsədrilə görüşdü

Türkiyənin xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədriləri İqor Popov (Rusiya Federasiyası), Stefan Viskonti (Fransa), Endrü Şofer (ABŞ) və ATƏT-in fəaliyyətində olan sədrinin şəxsi nümayəndəsi Anjey Kaspşiklə görüşüb.

APA-nın xəbərinə görə, bu barədə M. Çavuşoğlu şəxsi twitter səhifəsində yazıb.

“Həmsədrilə Ankarada görüşdüm və Türkiyənin Minsk Qrupuna dəstəyini bir daha qeyd etdim”, - deyərək M. Çavuşoğlu qeyd edib.

Pakistanın xarici işlər naziri Azərbaycana gəlib

Pakistanın xarici işlər naziri Kavaca Məhəmməd Asif Azərbaycana gəlib. APA-nın məlumatına görə, sabah o, Türkiyə və Azərbaycan xarici işlər nazirləri ilə birgə üçtərəfli görüşə qatılacaq. Pakistanlı nazir “Asiyanın üroyi-İstanbul prosesi” ölkələri xarici işlər nazirlərinin toplantısında da iştirak edəcək.

Ali Məhkəmə “NİDA”nın cəzasını azaltdı

Ali Məhkəmədə “NİDA” hərəkatının həbsdə olan üzvü Elgiz Qəhrəmanın şikayətinə baxılıb.

APA-nın məlumatına görə, məhkəmə onun ittiham olunduğu 234.4.3-cü (qanunsuz olaraq narkotik vasitə saxlama, daşıma, göndərmə, əldə etmə- külli miqdarda törədildikdə) maddəni 234.1-ci (satış məqsədi olmadan qanunsuz olaraq narkotik vasitələri və ya psixotrop maddələri şəxsi istehlak miqdarından artıq miqdarda əldə etmə və ya saxlama) maddəyə tövsif edib, cəzası 3 ilə endirilib.

E. Qəhrəman 12 avqust 2016-cı il tarixində böyük ölçüdə narkotik maddələrin qanunsuz dövriyyəsi ittihamı ilə həbs edilib. 2017-ci il yanvarın 16-da Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsi onu 5,5 il müddətinə azadlıqdan məhrum edib.

Mayın 18-də Apelyasiya Məhkəməsi hökmü qüvvədə saxlayıb.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

“Şərqi Tərəfdaşlığı” sammiti yaxşı nəticələr verib” - prezident İlham Əliyev

Prezident İlham Əliyev Xorvatiya baş nazirinin müavini, iqtisadiyyat, sahibkarlıq və peşə naziri, Azərbaycan-Xorvatiya iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Birgə Komissiyasının həmsədri xanım Martina Daliçin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

APA-nın məlumatına görə, dövlət başçısı ölkəmiz arasında ikitərəfli münasibətlərin çox yaxşı səviyyədə olduğunu deyib.

Xorvatiya prezidenti xanım Kolinda Qrabar-Kitaroviçin Azərbaycana səfərini xatırlayan prezident İlham Əliyev bu səfirin uğurlu keçdiyini bildirib və ölkələrimiz arasında müxtəlif səviyyələrdə qarşılıqlı səfərlərin həyata keçirilməsindən məmnunluğunu ifadə edib. Dövlət başçısı müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsi baxımından qarşılıqlı ticarət, investisiya qoyuluşu, ölkələrimizin daha çox şirkətlərinin birgə çalışmasının önəmini vurğulayıb.

Prezident İlham Əliyev bu baxımdan iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Birgə Komissiyanın fəaliyyətinin əhəmiyyətini qeyd edib. Azərbaycan-Avropa İttifaqı əlaqələrinə toxunan prezident İlham Əliyev bu yaxın-

larda «Şərqi Tərəfdaşlığı» sammitinin uğurlu keçirildiyini və yaxşı nəticələr verdiyini bildirərək sammitdə qəbul edilən Bəyannamənin əhəmiyyətini vurğulayıb, Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında yeni saziş üzərində danışıqlar aparıldığını və bu sazişin əməkdaşlığımızın qarşılıqlı maraqa doğuran bütün sahələrini, o cümlədən siyasi, iqtisadi, enerji, mədəniyyət sahələrini əhatə edəcəyinə ümidvar olduğunu bildirib.

Dövlət başçısı Azərbaycanla Xorvatiya arasında energetika sahəsində uzunmüddətli əməkdaşlığın yaxşı perspektivlərə malik olduğunu deyərək Xorvatiyanın “Cənub Qaz Dəhlizi” Məş-

vərət Şurasında mütəmadi iştirak etməsindən məmnun olduğunu bildirib.

M. Daliç isə Bakıya gəlişindən məmnunluğunu ifadə edərək ölkəmizdə özlərini evdəki kimi hiss etdiklərini bildirib. O, ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərin çox yüksək səviyyədə olduğunu deyərək, iki dövlət başçısının əməkdaşlığımızın genişlənməsi baxımından birgə səylərinin önəmini qeyd edib. Xanım Martina Daliç sərmayə qoyuluşu, ticarət və digər sahələrdə əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi üçün geniş imkanların olduğunu deyib və iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Birgə Komissiyanın uğurlu fəaliyyət göstərdiyini qeyd edib.

Bakıda yağış, rayonlarda sulu qar yağacaq

Bakı və Abşeron yarımadasında noyabrın 30-da buludlu hava şəraiti üstünlük təşkil edəcək. Aralıq yağış yağacağı gözlənilir.

Gecə yarımadasının bəzi yerlərində intensiv olacağı ehtimalı var.

Mülayim şimal küləyi esəcək.

ETSN-dən APA-ya verilən məlumata görə, havanın temperaturunun gecə 2-5° isti, gündüz 8-11° isti, Bakıda gecə 3-5° isti, gündüz 8-10° isti olacağı gözlənilir.

Atmosfer təzyiqi normaldan yüksək 765 mm civə sütunundan 770 mm civə sütununa yüksələcək.

Nisbi rütubət 75-85 % olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında bəzi yerlərdə yağış, dağlıq və dağətəyi rayonlarda sulu qar, qar yağacağı gözlənilir.

Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı ehtimalı var. Aralıq duman olacaq. Mülayim şərq küləyi esəcək.

Havanın temperaturunun gecə 0-5° isti, gündüz 7-11° isti, dağlarda gecə 3-8° şaxta, gündüz 1-6° isti olacağı gözlənilir.

İran Bakı-Tiflis-Qars layihəsinin Təbrizdəki uzadılmasını təklif etdi

“İran Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolunun Təbriz şəhərinə qədər uzadılmasını təklif edib”. Bu barədə APA-nın Gürcüstan bürosuna açıqlamasında İranın yol və şəhərin inkişafı naziri Abbas Axundi deyib.

O bildirib ki, bu məsələ ilə bağlı Türkiyə tərəfi ilə müzakirə aparılıb və memorandum imzalanıb: “Bu, çox böyük layihədir və üzərində iş gedir. Bu layihə reallaşsa, dairəvi dəmir yolu yaranacaq. İran və Türkiyə layihə üzrə işlər aparmaqla bağlı razılıq ifadə edib”.

Cənub-Qərb nəqliyyat dəhlizinə toxunan A. Axundi onun çox uğurlu olacağını hesab etdiyini söyləyib: “Bu dəhliz region və dünyada olan dəhlizlərlə rəqabət apara biləcək. Əminəm ki, İran, Azərbaycan, Gürcüstan və Ukraynanın bu dəhlizlə bağlı əməkdaşlığı uğurlu olacaq”.

O, İran və Azərbaycan arasında infrastruktur sahəsində əməkdaşlığın çox yaxşı davam etdiyini qeyd edib: “Astar-Astara dəmir yolunun tikintisi davam edir. Azərbaycan tərəfi ilə Astaradan Rəştə qədər olan dəmir yolunun tikintisinin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı danışıqlar apardıq. Bununla bağlı memorandum imzalanıb. Layihə ilə bağlı müqavilənin imzalanması da nəzərdə tutulur. Bundan sonra Azərbaycan layihənin inkişaf etdirilməsində iştirak edəcək”.

“Atrabank”ın İdarə Heyətinin keçmiş sədri həbs olundu

Hazırda ləğv etmə prosesində olan “Atrabank” ASC-nin sabiq vəzifəli şəxslərinin qanunsuz əməlləri barədə Əmanətlərin Siğortalanması Fondundan daxil olmuş materiallar Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində araşdırılıb.

Baş Prokurorluğun məlumatına görə, keçirilən istintaq-əməliyyat tədbirləri ilə müəyyən edilib ki, ləğv etmə prosesində olan “Atrabank” ASC-nin İdarə Heyətinin sabiq sədri Nəbiyev Elmixan Nəbi oğlu həmin vəzifədə işləyərək, xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar özü üçün qanunsuz üstünlük əldə etmək məqsədilə öz qulluq səlahiyyətlərindən qanunvericiliyi, o cümlədən Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin banklarda məcmu kapitalının minimum miqdarının 50.000.000 manat müəyyən edilməsi haqqında 25 iyul 2012-ci il tarixli qərarında nəzərdə tutulmuş şərtləri pozmaqla, bankın lisenziyasının ləğv olunmasının qarşısını almaq və bankın fəaliyyətini davam etdirməsi ilə əlaqədar nizamnamə kapitalının artırılması üçün faktiki mövcud olmayan maliyyə vəsaitləri üzrə özünün iştirakı ilə yaradılmış və yaxın münasibətləri olduğu ayrı-ayrı şəxslərin adına rəsmiləşdirilmiş formal, heç bir fəaliyyəti olmayan özəl müəssisələri təşkil edib onların adlarına, o cümlədən “Kristal Fermer” MMC-nin direktoru Heydərov Eldar Müslüm oğluna 3.500.000 manat, “Günel-R” firmasının direktoru Arazov Ağamirzə İmamirzə oğluna 1.000.000 ABŞ dolları, həmçinin “Bəyaz” firmasının direktoru Gərayzadə Rəşadət Hacıoğlu oğluna 1.000.000 ABŞ dolları olmaqla, ümumilikdə 6.705.600 manat məbləğində qanunsuz kreditlər rəsmiləşdirib.

E. Nəbiyevin qeyd edilən hərəkətləri ləğv etmədə olan “Atrabank” ASC-nin hüquqlarına və qanuni mənafeələrinə, o cümlədən dövlətin bank sisteminin dayanıqlığının və maliyyə sabitliyinin daha da gücləndirilməsi sahəsində qanunla qorunan mənafeələrinə ağır nəticələrə səbəb olan mühüm zərər vurmaqla vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etməsinə şübhələr üçün əsaslar yarandıqından ona Cinayət Məcəlləsinin 308.2-ci (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə ağır nəticələrə səbəb olduqda) maddəsi ilə ittiham elan olunmaqla barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Hazırda cinayət işi üzrə qeyd olunan qanunsuz halların tam və hərtərəfli araşdırılmaqla digər təqsirli şəxslərin dairəsinin müəyyənləşdirilərək məsuliyyətə cəlb edilmələri, habelə vurulmuş ziyanın ödənilməsinin təmin edilməsi istiqamətində zəruri istintaq-əməliyyat tədbirləri davam etdirilir.

Jurnalist, köşə yazarı Seymur Verdizadə bir neçə gün əvvəl "Qafqazinfo" da yayımlanan "Əsa ilə gözən icra başçısı, işsiz gənclər" başlıqlı yazısına görə tənqir olunduğunu iddia edib. Məlumat üçün bildirək ki, həmin yazıda yaşlı nəslin gənclərin qarşısında maneə olması, onlara yol açmaması tənqir olunub.

Məsələ ilə bağlı "Qafqazinfo"ya açıqlama verən S.Verdizadə yazı dərc olundandan sonra icra başçısının yaxınları və müavinləri tərəfindən tənqir edildiyini, ailə üzvlərinin təhdid olunduğunu bildirib: "Mütəmadi olaraq, müqavilə əsasında çalışdığım yeganə yer "Qafqazinfo" saytıdır. Noyabrın 26-da "Əsa ilə gözən icra başçısı, işsiz gənclər" adlı yazı yazmışam və dünən səhər saatlarından başlayaraq Daşkəsən rayonun icra başçısı Əhəd Abiyev yaxınları vasitəsilə təzyiq etməyə başlayıb və sözügedən yazıya etirazını bildirərək mənə hədə-qorxu gəlir.

Bu gün səhər isə Ə. Abiyevin müavini Namiq Süleymanov zəng etdi, ünvanıma çox ağır sözlər səsləndirməyə başladı. Əlbəttə, onun səviyyəsinə enmədim, nəzərinə çatdırdım ki, məsələni ictimailəşdirəcəm".

Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əhəd Abiyev musavat.com-a deyib ki, Seymur Verdizadə ilə danışımayıb, onu tənqir etməyib: "Mən o jurnalistlə danışmamışam, onu tanımıram, telefon nömrəsini də bilmirəm".

Ə.Abıyevin sözlərinə görə,

"İdmançı adamam, niyə əsa ilə gözəm" - Əhəd Abiyev

Əflatun Amaşov jurnalistin tənqir olunmasına reaksiya verdi

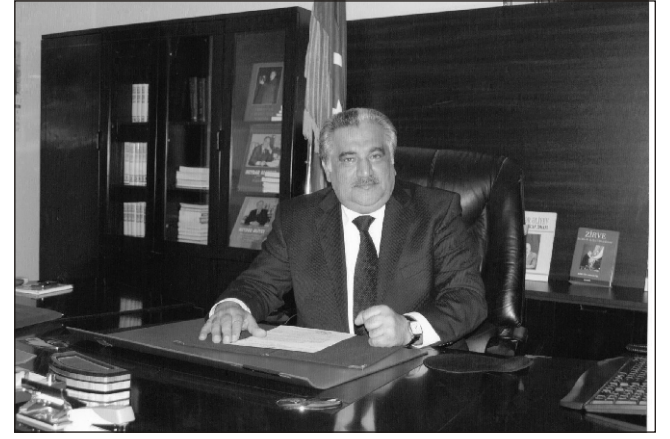

Jurnalist onun müavini ilə danışdı: "Müavinə zəng edib deyib ki, əlində əsa gəzir. O da cavab verib ki, belə şey yoxdur".

İcra başçısı musavat.com-a daha sonra bunları deyib: "Mən idmançı adamam, niyə əsa ilə gözəm?! Vaxtilə boks ilə məşğul olmuşam. İndi də ara-sıra ringə çıxıram, telekanallarda mənim boksçularla qarşılaşmalarına xalq dəfələrlə baxıb. İnternetdə bu videoların baxış sayı həddən artıq çoxdur. Bu cür sağlam adam haqda "xəstədir, əsa ilə gəzir" yazmaq düzgün olmaz. Tamamilə yalan, şər-böhtandır. Sağlamlığımdan şikayətim yoxdur, çox şükür. Mən kiminsə təklifi ilə istefa vermərəm. Məni bu posta cənab prezident təyin edib, nə zaman lazım bilsə, o da azad edəcək".

Ə.Abıyev "bu söz-söhbət çıxdıqdan sonra Seymur Verdizadə ilə danışmışınızmı" sualına belə cavab verib: "Mən onunla niyə danışmalıyam ki? Onu tanımıram, tanımadığım adamla danışmağımın nəyə ehtiyacım var".

Qeyd edək ki, jurnalist

hadisə ilə bağlı həmkarlarından kömək istəyib: "Hesab edirəm ki, həmkarlarım, jurnalist təşkilatları, o cümlədən Mətbuat Şurası bu çirkin hadisəyə öz etirazını bildirməlidir. Yazıya görə jurnalisti söymək ənənəsi orta əsrlərdə qalıb, indi 21-ci əsrdir. Mən 20 ilə yaxındır ki, jurnalist işləyirəm, həmişə də tənqidçi mövqə tutmuşam. Dəfələrlə təzyiqlərə məruz qalmışam, amma ilk dəfədir ki, ailə üzvlərim, qohumlarım, dostlarım hədəfə götürülüb. Əhəd Abiyev anlamalıdır ki, təhdidləri məni yolumdan döndərə bilməz".

Mətbuat Şurasının sədri Əflatun Amaşov jurnalist Seymur Verdizadənin Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini tərəfindən tənqir olunmasına reaksiya verib. Ə.Amaşov bu barədə fikirlərini sosial şəbəkədə yazıb. Həmin statusu təqdim edirik:

"Jurnalistin yazdığı yazıya görə tənqirə, hədə-qorxuya məruz qalması əsla yolverilməzdir. Belə xoşagəlməz

hərəkət dövlət məmuru və ona yaxın çevrə tərəfindən həyata keçirilibsə, ancaq təəssüf doğura bilər. Bunu təsadüfən bildirmədim. Baxıram jurnalist Seymur Verdizadənin Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı cənab Əhəd Abiyev və ona yaxın çevrə tərəfindən tənqirlərə, hədə-qorxulara məruz qaldığına dair məlumatlar yayımlanmaqdadır və qarşı tərəfin əks aqrument ortaya qoymaması məsələni həqiqət kimi qəbul etməyə əsas verir.

Bir daha bildirirəm ki, jurnalistin yazdığı yazıya görə tənqir olunması, hədələnməsi həm davranış qaydalarına, həm də qanunlara ziddir.

Jurnalistin fikrini qəbul etməmək, ona sivil qaydada etiraz bildirmək olar. Çox istərdim ki, buna xüsusən dövlət qurumlarının təmsilçiləri həssas yanaşsınlar. Bu həssaslıq yalnız etik məsələ deyil, eyni zamanda idarəçilik bacarığı və qabiliyyətidir".

□ **Musavat.com**

Penitensiar Xidmət "dustaqlar vaqondan qaçmayıb" iddiasına cavab verdi

"Onlar planlı konvoyun nəzarəti altında xüsusi vaqonla məhkəmə binasına aparılıblar, geri qayıdarkən..."

Oktabrın 23-də rayondan Bakıya etap edilən zaman Biləcəri dəmir yolu stansiyasından qaçdığı deyilən və sonra xüsusi əməliyyat zamanı öldürülən "Qoca" ləqəbli Etibar Məmmədov və onunla birgə olan Əli Ağaminin həmin gün ümumiyyətlə məhbusları Lənkəranda Bakıya gətirən qatarda olmadıqları iddiası rezonans doğurub. Redaksiyamıza daxil olan xəbərdə iddia olunurdu ki, "Qoca" Bakıdan məhkəməsinin keçirildiyi Lənkəran şəhərinə məhkumlar üçün nəzərdə tutulmuş xüsusi qatarda deyil, şəxsi avtomobildə gedib. Lənkərandə məhkəmə bitdikdən sonra da o və Ə.Ağami Bakıya avtomobildə qaçdırmış. Mənbə deyib ki, razılaşmaya əsasən də onlar qatara Bakıya çatmamış - Biləcəridə minməli imişlər. Amma onlar və edilən vaxt gəlib çıxmayıblar. Sonra isə onların qaçdıqları məlum olub. Bir müddət sonra Ə.Ağami Şirvanda həbs edilib. E.Məmmədov isə əməliyyat zamanı öldürülüb. Avtoritetlərin xüsusi tipli vaqondan qaçmasına görə Penitensiar Xidmətin bir neçə işçisi, habelə bu cinayətdə iştirakı olan Günay Atakişiyeva və Fədaye Laçın tutulub.

Qeyd edək ki, bu gündəlik qaçışın necə baş verdiyi haqda rəsmi bilgi yoxdur.

Yada salaq ki, xüsusi təyinatlı vaqondan qaçan 2 məhbusa görə saxlanılan Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar Xidmətinin 3 əməkdaşı - qarovul rəisi Ceyhun Səmədov (Penitensiar Xidmətin rəis müavini, ədliyyə general-mayoru Hüseyn Əlixanovun bacısı oğludur), qarovul rəisinin müavinləri Fuad Hacıyev və Tural Poladxonova qarşı yeni ittiham irəli sürülüb. Onlar Cinayət Məcəllə-

sinin 311.3.2 (rüşvət alma, təkrar törədildikdə) maddəsi ilə də təqsirli bilinirlər. Onların barəsində 4 ay müddətinə həbs-qətimkan tədbiri seçib. F.Laçının vəkilisi Türkel Süleymanlı modern.az-a son müsahibəsində diqqətçəkən bir fikir işlədib. O, "tam əminliklə deyə bilərəm ki, bu işdə Fədaye xanımın heç bir günahı yoxdur. Vaxt gələndə əhvalatın (yəqin ki, qaçışı nəzərdə tutur) necə və hansı şəraitdə baş verdiyini açıqlayacağıq" deyib. Vəkil deyib ki, bu iş üzrə 16 nəfər is-

tintaqa cəlb edilib ki, bu da iş üzrə yeni xəbər sayıla bilər. Bu günə qədər bilinən odur ki, iş üzrə Əli Ağami, Fədaye Laçın, Günay Atakişiyeva, Anar Əsgərov, Şahmar Bəyəlizadə, Penitensiar Xidmətinin 3 əməkdaşı - Ceyhun Səmədov, Fuad Hacıyev və Tural Poladxonov tutulublar. Faktla bağlı Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə İstintaq İdarəsində Cinayət Məcəlləsinin 304.2.1 və 308.2-ci (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə

ağır nəticələrə səbəb olduqda) maddələri ilə cinayət işi başlanıb.

Penitensiar Xidmətin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəisi, ədliyyə polkovniki Mehman Sadiqov "Yeni Müsavat"ın sorğusuna cavab olaraq bildirib ki, dustaqlar Lənkərana planlı konvoyla aparılıb: "Həmin rayondakı məhkəmə keçirilən binaya dustaqlar Bakıda planlı konvoyun nəzarəti altında aparılıblar. Geri qayıdanda isə əməkdaşlarımızın

səhlənkarlığı nəticəsində onların qaçması mümkün olub. Yayılan məlumatlar yanlışdır. İstintaq altında olan həmin dustaqlar planlı konvoyun nəzarəti altında xüsusi vaqonla qeyd edilən məhkəmə binasına aparılıblar. Və qayıdanda əməkdaşlarımızın diqqətsizliyi nəticəsində onların qaçışı mümkün olub".

Yeri gəlmişkən, Penitensiar Xidmət sözcüsündən qısa zaman kəsiyində 4-ə yaxın məhkumun dünyalarını dəyişmələrinin səbəbləri, məhkumlardan saxlama yerlərində kommunal xidmətlərə görə pul yığılması məsələsinə münasibətini də öyrəndik. M.Sadiqov məhkumların ölüm səbəbləri haqda bunları dedi: "Ola bilir ki, kiminsə ürəyi dayanır, qəfil dünyasını dəyişir. Azadlıqda səhhətlə bağlı olan hallar, ölümlər cəza yerlərində də qeydə alınır. Məhkumların işgəncələrə məruz qalması söhbəti yoxdur. Hər hansı pis rəftarla bağlı hallar yoxdur. Qidalanma normaldır, saxlama şəraiti daim diqqətdədir. Maksimum çalışılır ki, saxlama şəraiti yaxşı olsun. Tibb xidməti də lazımı səviyyədedir. Ara-sıra məhkumların ölüm halları da baş verir".

M.Sadiqov məhkumların kommunal xidmətlərə görə pul yığılması məsələsinə münasibət bildirərək deyib ki, tələb olunan bütün

kommunal xərclər dövlət tərəfindən ödənilir: "Bütün kommunal xidmətlər dövlət tərəfindən artıqlaması ilə ödənilir. Bütün cəzaçəkmə müəssisələrindəki yataqxanalarda istilik sistemi quraşdırılıb. İşıqlandırma, su, digər məsələlərə tələb olunan xərclər dövlət tərəfindən ödənilir. Bu məsələlərlə bağlı problem yoxdur".

10 gün əvvəl Azərbaycanda, Bərdə şəhərində 6 bal gücündə zəlzələ baş verdi. 10 km dərinlikdə baş verən zəlzələ ətraf yaşayış məntəqələrində, Ağdam, Ucar, Gəncə, Şəki, Zaqatala, Şəmkir və digər rayonlarda hiss olunmuşdu. Həmin vaxt aktuallaşan suallardan biri də zəlzələ zamanı cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumların durumunun necə olacağı ilə bağlı idi.

M.Sadiqov deyir ki, zəlzələ və bu kimi fəvqəladə hallarda hər bir cəzaçəkmə müəssisəsi üçün xüsusi təxliyə planı mövcuddur: "Həmin plan əsasında məhkumlar təxliyə olunur. Məhkumların həyatına ola biləcək hər hansı bir təhlükəni aradan qaldırmağa qadirik. Belə hallarla bağlı dəfələrlə təlimlər də keçirilir".

Penitensiar Xidmət rəisi deyir ki, məhkumların təxliyəsi onların cəzaçəkmə yerlərindən azad edilməsi anlamını vermir.

□ **E.HÜSEYNOV**

Oliqarxların yanlış media davranışı

Elşad MƏMMƏDLİ
elshad1978@mail.ru

Yaxud "AST Telman"ın Ziya Məmmədovun başına səpdiyi yüzlüklər, Mübariz Mənsimovun "batmaqda olan gəmişi"

Müasir dünyadan baş çıxarmaq hər kəs üçün çətin-dir. O ki qala böyük-böyük işlər görünür üçün. Yalnız qafası, beyni daha dəqiq işləyən başını, işini, biznesini, vəzifəsini, karyerasını qoruyub saxlaya bilər. Kapitalizmin yazılmış və yazılmamış qanunları bunu diqqətə edir...

Dünya indi məhz kapitalizm dəyərləri üzrə "fırladığından" hazırda dünya siyasətinin əsasını, belə demək mümkünsə, iqtisadi maraqlar təşkil edir. Hətta bəzən beynəlxalq hüququn belə böyük iqtisadi maraqlar, maddi dartsımlar qarşısında "əli qandallı" dayandığını görürük. Bu baxımdan böyük güclərin, siyasi qüvvələrin, dövlətlərin marağında məhz böyük investorlar, iş adamlarıdır. Əlbəttə, məqsəd tək-cə onlarla əməkdaşlıq və həmin şəxsləri özünə çəkməkdən ibarət deyil. Gizli məqsəd həm də o oliqarxları bitirib, tutduqları hazır iqtisadi məkanları və paralarını elindən almaqdır. Yeri gəlmişkən, Qərbin bir sıra ərəb ölkələrində "demokratiya axtarışının" səbəbləri də elə məhz fantastik paraları ələ keçirmək idi...

Xülasə, hazırda dünyada bir iqtisadi çalxalanma gedir. Bu təlatümlər içərisində isə yalnız o iş adamları, o böyük sahibkarlar daim uğurlar qazanır və sonadək proseslərin içərisində qala bilərlər ki, ciddi media ilə təmasdadırlar, sağlam jurnalistlərlə müsahibədən qaçmırlar, PR-larını qura və mətbuat üzərindən cəmiyyətə, dünyaya olduqları kimi çatdırırlar.

Əgər "özündən deyən" böyük iş adamının media əlaqələndiriciləri yoxdursa, yaxud həmin adamları prosesləri qiymətləndirə bilməyənlərdən, başı normal işləməyənlərdən, yalnız özünü ağıllı göstərməyə çalışanlardan ibarətdirsə, onda həmin sahibkar lap tez çökür. Mən hansısa bir marketi, 2 marşrut avtobusu, fermer təsərrüfatı, 15 hektar əkin sahəsi olan zəhmətkeş sahibkardan danışmıram. Dünya boyunca tanınan, əlində milyardlar dolaşan (onunla işim yoxdur ki, həmin pulların mənbəyi mafiyalara aiddirmi, yoxsa biznes qazandırdımı və s.) iş adamlarından söhbət gedir. Əlbəttə, onlar böyük iqtisadi, bəzən siyasi proseslərə belə təsir edə bilən oyunçulardır. Bu şəxslər isə özlərinin "qara-qura işlər sahibi" imicini dağıtmadıqca, gizləndikdə, qeyri-ixtiyari şəkildə və həm də bir qanunauyğunluq kimi belli güclərin qurbanına çevrilirlər.

Bu taleyi hər kəsin gözü önündə "AST Telman" kimi tanınan Telman İsmayilov yaşadı. Özünü ələ aparırdı ki, sanki media heç nədir. Biləsiniz, onu elə dünya mediası çökdürdü, medianı saymadığı üçün sonu belli. Rusiyadan qaçıb Türkiyəyə sığındı, orada da baş çıxara bilmədi. Çünki türk mediasında "AST Telman" görünmədi. Biləsiniz, Türkiyədə iş adamları mediada görünməyə həm də bir prestij kimi baxırlar. Özlərinə cəmiyyətdə dəstək, nüfuz qazanırlar, imizlərini formalaşdırırlar və bir növ siqortalanırlar. "AST Telman" isə neyirdi? 1 milyon dollar pul verib, Cenifer Lopesə bir-iki ağır mahnı oxutdurub, qan-tərin içində dizini yerə qoyub oynayırdı çirtəq vura-vura. Ziya Məmmədov oynayılanda onun korrupsiya ideyaları dolaşan başına 5 "paçka" 100-lük dollar səpmişdi. İndi o adamlar buna sadəcə gülür ki, bu necə ağılsız imiş!

Əgər T.İsmayilov o pulların yansını media ilə əlaqələrə xərcləseydi, indi "AST Telman" daha güclü bir iqtisadi oyunçu olaraq qalardı. Keçmiş olsun!

İndi oxşar taleyi hörmətli Mübariz Mənsimov yaşaya bilər və deyəsən, yaşamaqdadır. İstər-istəməz üzülürsən bir soydaşının belə davranış və bataqlığa doğru getməsinə. Adamin dünya sularında üzən gəmisini, obrazlı desək, "batırmaq" istəyirlər böyük güclər. Bu zamanda isə medianı biz Mübariz Mənsimova dəstək verən görə bilmirik. Çünki o dəstəyi qazanmayıb. Buna haqq etməyib...

Məgər bu insanların bir ictimai düşüncəli, prosesləri qiymətləndirə biləcək dostu, tanışı, söz deyə biləcək adamı yoxdurmu? Yoxsa onlar özlərini belə ideal, "saymaz" göstərməklə, sonda özlərini bitirdiklərinin fərqi varmırlar?

Media açıqlığı olanlar isə böyüyür. MDB məkanındakı iş adamlarına və onların media, cəmiyyətə açıqlıqla bağlı davranışlarına baxanda daha dəqiq müqayisə aparmaq və ciddi nəticə çıxarmaq mümkündür. Adlar çəkmək istəmədim, amma medianı özünə dost edənlərə diqqət edin: onlara kimsə bata bilmir, yaxud buna cəhd etməyə belə cürəti çatmır.

Media 21-ci əsrin ən ağır və qorxulu silahıdır. "Kapitalizm qılıncı"nın qarşısında yeganə qalxan mediadır. Bunu qavramayan şübhəsi ki, məhvə məhkumdur...

Azərbaycanda dövlət maliyyə nəzarətinin gücləndirilməsi istiqamətində bir sıra addımların atılmasına baxmayaraq, bu sahədə ciddi problemlər hələ də qalmaqdadır. Dövlət maliyyə nəzarətini həyata keçirən əsas orqan olan Hesablama Palatasının ictimai vəsaitlərin istifadəsi üzrə apardığı yoxlamalar irihəcmli yayımların aşkarlanması ilə nəticələnir. Bir çox hallarda bir qurumda aparılan təkrar yoxlamalarda belə eyni nöqsanlar, vəsaitlərin təyinatından yayınandırılması, mənimsənilməsi halları üzə çıxır.

Palatanın bu kimi faktlarla bağlı hüquq-mühafizə orqanlarına yönləndirdiyi işlər üzrə bəzi hallarda ciddi tədbirlər görülmür, istintaq-araşdırması aylarla davam edir, ortaya konkret nəticələr qoyulmur. Məsələn, Dövlət İqtisad Universitetində aşkarlanan irihəcmli mənimsəmə və korrupsiya faktları üzrə başlandıqları cinayət işi üzrə istintaq bir neçə aydır davam edir, hələ də günahkarlar məsuliyyətə cəlb olunmayıb. Yaxud Hesablama Palatasının Gənclər və İdman Nazirliyində apardığı yoxlamanın nəticələrini əks etdirən qərarı nazirliyin özünə göndərilib. "Aqrolizing" ASC-də bir neçə dəfə aparılan yoxlamalarda təxminən eyni nöqsanlar aşkarlanıb. Hər dəfə ASC-nin bu və ya digər vəzifəli şəxsi işdən azad olunub, lakin nöqsanlara yol açan sistemdə dəyişiklik edilməyib.

Bu, həm də Hesablama Palatasının müxtəlif qurumlara göndərdiyi tövsiyələrin nəzərə alınmadığının göstəricisidir. Dünya təcrübəsinə nəzər yetirdikdə isə vəziyyətin Azərbaycandan çox fərqli olduğu açıq görünür. Hesablama Palatası kimi müstəqil nəzarət orqanı təcrübəsindən istifadə edən ölkələrin əksəriyyətində bu qurumlara geniş səlahiyyətlər verilib. Məsələn, Rusiyada Palatanın təqdimatı bütöv regionların qubernatorları, böyük dövlət müəssisələrinin rəhbərlərinin dərhal həbsi üçün ən başlıca əsas sayılır. Hökumət məmurları az qala büdcənin hər xərc maddəsi üzrə Hesablama Palatasına geniş və hər tərəfli izahat verməli olurlar.

Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycanda dövlət maliyyə nəzarətinin gücləndirilməsinə, ən əsası isə onu həyata keçirən ali orqan - Hesablama Palatasının səlahiyyətlərinin artırılmasına ehtiyac böyükdür.

Milli Məclisin üzvü Vahid Əhmədov deyir ki, həqiqətən də Hesablama Palatasının səlahiyyətlərinin artırılması zərurəti yaranıb: "Hazırda Azərbaycanda yeganə yoxlayıcı orqan Hesablama Palatasıdır. Burada çoxlu sayda bacarıqlı mütəxəssislər toplaşmışdır. Son vaxtlar da istər yoxlamaların keçirilməsi, istərsə də məlumatların ictimaiyyətə açıqlanması baxımından işlərini çox aktivləşdiriblər. Biz də hesab edirik ki, Palatanın səlahiyyətləri artırılmalıdır. Artıq buna görə "Hesablama Palatası haqqında" yeni qanun layihəsi hazırlanıb və Milli Məclisdə birinci oxunuşdan keçib. Orada Hesablama Palatasına çox geniş səlahiyyətlər nəzərdə tutulub. O qanun tətbiq olunduqdan sonra hesab

saydığı daha bir məsələ Hesablama Palatasının fəaliyyətində hesabatlılığın və şəffaflığın artırılmasıdır: "Palatanın fəaliyyətində vətəndaş cəmiyyətinin iştirakına şərait yaradılmalıdır. Eyni zamanda həyata keçirdiyi yoxlamalara,

Türkiyədə belə audit heyəta keçirilir. Belə yoxlamalardan sonra dövlət təşkilatlarının yaxın müddətli dövr üçün strateji hədəflərinin müəyənləşdirilməsi işi aparılır ki, bu da həmin dövrdən sonra onların işini daha dərindən və

Hesablama Palatası ilə hesablaşmayanlar...

Rusiyada HP-nin təqdimatı qubernatorların dərhal həbsi üçün əsas sayılır, Azərbaycanda isə...

edirəm ki, Palatanın fəaliyyəti çox güclənəcək".

Palataya tam müstəqillik verilməlidir

İqtisadçı-alim, ADR Hərəkətinin rəhbəri Qubad İbadoğlunun sözlərinə görə, yavaşca bir neçə istiqamətdə dəyişməlidir: "Birinci növbədə ali audit qurumu olaraq Hesablama Palatasının müstəqilliyi ölkənin ali səhədində təsbit olunmalıdır. Hazırda ölkə konstitusiyasında bu qurumun Milli Məclisə tabeliyi nəzərdə tutulub. Düşünürəm ki, belə bir qurumun tam müstəqil fəaliyyəti təmin olunmalıdır - hakimiyyətin heç bir qoluna tabe olmamalıdır. İkinci bir addım Palata sədri, onun müavinləri, auditorlarının seçim prosedurlarının təkmilləşdirilməsi olmalıdır. Bir çox ölkələrdə parlamentin büdcə komitəsinin sədri, palatanın auditorlarının bir qismi müxalifət fraksiyalarının namizədlərindən ibarət olur. Hesab edirəm ki, bizdə də parlament azlığına bu sahədə hüquq verilməlidir. Düzdür, hazırda bizdə parlamentdə real müxalifətin olmaması bunun effektivliyini minimuma endirir, amma hər bir halda, qanunverici əsasın yaradılması zəruridir".

İqtisadçı-alimin zəruri

qəbul etdiyi qərarlara dair daha ətraflı məlumatların, fəaliyyəti ilə bağlı geniş və hər tərəfli rüblük hesabatların açıqlanması lazımdır. Bundan əlavə, büdcə layihəsi və büdcənin icrasına dair rəyləri Milli Məclisə təqdim olunduğu formada ictimaiyyətə də açıqlanmalıdır. Palatanın rəyində həmçinin büdcədən kənar fondlarla bağlı məlumatların da əks olunması çox vacibdir".

Q.İbadoğlunun sözlərinə görə, Palatanın dövlət borcunu idarə edilməsinin auditini aparması çox vacibdir: "Gələcək ilin büdcəsində dövlət borcunun idarə olunması xərcləri 2,2 milyard manata çatacaq. Bu da ondan irəli gəlir ki, müxtəlif qurumlar dövlət zəmanəti ilə aldıkları borcları səmərəsiz idarə edirlər, nəticədə yük dövlətin üzərinə düşür. Bu baxımdan, Palataya dövlət təminatı ilə alınmış kreditlər çərçivəsində onları əldə edən qurumların auditini aparmaq səlahiyyəti verilməlidir.

Düşünürəm ki, Palataya performans auditini aparmaq hüququ da verilməlidir. Bu, dövlət təşkilatlarının fəaliyyətinin effektivliyinin qiymətləndirilməsi məqsədli audittir.

dəqiq qiymətləndirməyə imkan verir".

Mütəxəssis hesab edir ki, daha operativ kənar auditin təşkili üçün illik audit planından kənar olaraq əlavə audit tapıntılarının da hesabatla salınması və onun parlamentə təqdim olunması çox vacibdir: "Məsələn, Almaniya bu sahədə böyük nailiyyətlər əldə olunub. Norveçdə korporativ sektorda dövlət marağının auditini kimi mütərəqqi təcrübə var. Bizdə Palatanın belə bir audit aparmaq səlahiyyətləri olsaydı, bəlkə də Beynəlxalq Bankdakı irihəcmli korrupsiya hallarının qarşısını vaxtında almaq olardı. Böyük Britaniyada müdafiə sektorunun xərcləmələrini Palata ayrıca qiymətə təqdim edir. Rusiyada da Palatanın səlahiyyətləri bizdəkindən çoxdur. Onların hətta öz institutları da fəaliyyət göstərir".

Q.İbadoğlu onu da bildirdi ki, Hesablama Palatasının fəaliyyətinin güclü olması üçün həmçinin vətəndaş cəmiyyəti və müstəqil mətbuatın olması çox vacibdir: "Bu iki institut Palatanın işinin effektivliyini daha da artırmağa

□ Dünya SAKIT

Eldar Mahmudovun işdən çıxarılması, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (MTN) ləğvindən sonra istintaqdan kənar qalması bacaranlardan biri də Hilal Əsədov oldu. Uzun illər E.Mahmudovun müavini olmuş general H.Əsədov "MTN işi"nin əsas fiqurantlarından hesab edilsə də, hələ ki özünü qoruya bilir.

2015-ci ilin oktyabrında MTN-də başladılan qəfil əməliyyatlardan sonra H.Əsədovun ətrafında yaranan müəmmal durum bu gün də davam etməkdədir. 2 ildən artıqdır ki, Eldar Mahmudovun müavini "MTN işi"ndə kənar gəzməyi bacarır. Halbuki onun adı "8-ci kilometr" bazarı kimi tanınan iri ticarət obyektinin, "Karvansaray" ticarət mərkəzinin yağmalanmasında birbaşa rol alan şəxs kimi keçir. Bir müddət əvvəl H.Əsədov "8-ci kilometr" bazarının yağmalanması epizodu üzrə ifadə vermişdi. Həmin vaxt məhkəmədə özü haqda məlumat verərkən bunları bidirmişdi: "Azərbaycanda fəaliyyətimə 1984-cü ildə başlamışam. Ondan əvvəl Orta Asiyada yaşayırdım, Tacikistanda fəaliyyət göstərirdim. 1984-cü ildə Bakıya köçdüm və Nərimanov rayonunda fəaliyyətə başladım. 16-cı bölmədə reis vəzifəsinə qədər yüksəldim. Daha sonra Razin (Bakıxanov) qəsəbəsində 5-ci bölmədə reis işlədim. 90-cı illərdə SSRİ Daxili İşlər Nazirliyinin tərkibində Bakıda regional idarə yaranmışdı. O idarədə mühüm işlər üzrə baş əməliyyat müvəkkili təyin olundum. Bundan sonra sovet hakimiyyəti dağıldı və cəbhəçilər hakimiyyətə gəldi. Bir müddət işsiz qaldım. Sonralar Narkotiklərlə Mübarizə Baş İdarəsində baş əməliyyat

müvəkkili, daha sonra isə şöbə rəisi vəzifəsində işlədim. Bundan sonra Nərimanova reis təyin olundum və hardasa 1994-cü ilin sonlarında bəzi obyektiv və subyektiv səbəblər üzündən işdən çıxdım. Bundan sonra Bakı şəhəri üzrə Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsində reis müavini və reis vəzifələrində işlədim. 2004-cü ildə MTN-də fəaliyyətə başladım - əvvəl idarə rəisi, sonra isə nazir müavini. Milli Təhlükəsizlik Nazirliyində iki istiqaməti kurasiya edirdim - əks-kəşfiyyat və beynəlxalq terrorizm, ekstremizm və separatçılıq istiqamətlərini".

H.Əsədov iri ticarət obyektini rəhbərinin razılığı, iş yoldaşı Akif Çovdarovun təklifi ilə satın aldığı iddia etmişdi. Bazarın sahiblərindən olan Cəfər Səfərov isə deyirdi ki, onları MTN-ə aparıb döyüb işgəncə veriblər, təzyiqlə, zor gücünə bazarı əllərindən alaraq Hilal Əsədovla Akif Çovdarov aralarında bölüblər. Maraqlıdır ki, "MTN işi" başlayandan sonra Akif Çovdarova qarşı sərgilənən münasibət H.Əsədova olmadı. Eldar Mahmudovun "vurulması" ilə paralel MTN-də başlayan əməliyyat 2 ildən bir qədər artıq müddət ötəndən sonra Eldar Mahmudovun özünə də çatdı. Amma Eldar Mahmudova xüsusi yaxınlığı ilə seçilən, məhz onun tərəfindən MTN-ə

General Hilal Əsədovun həbsdən qurtulmasının səbəbi barədə ilginç iddialar

Deyilənə görə, Eldar Mahmudovun müavini MTN qalmaqalından 3 ay öncə müəyyən dairələrlə əməkdaşlığa başlayıbmış

cəlb olunan və yüksək vəzifələrlə irəli çəkilən, bu illər ərzində

tərədilən ən müxtəlif qanunsuzluqlarda bilavasitə iştirakı şübhə doğurmayan Hilal Əsədov hələ də toxunulmaz fiqur olaraq qalmaqdadır. Halbuki H.Əsədovun adı həmişə Akif Çovdarovla qoşa çəkilib və MTN-də baş verənlərlə bağlı açıqlanan faktlarda onun adı keçir. "Karvansaray" ticarət mərkəzinin bütövlükdə sahiblərinin əlindən alınması əməliyyatında Hilal Əsədovun adı qırmızı xətlə keçir. 2012-ci ilə kimi "Karvansaray" ticarət mərkəzində payı olmuş Elşən Kərəm oğlu "Yeni

Müsavat"a açıqlamasında deymişdi ki, "Karvansaray"ı onlardan MTN generalı Akif Çovdarov və Hilal Əsədov alıb.

Sitat: "Bizim MMC-nin rəhbərini Akif Çovdarov yanına çağırıb təhqir edir, söyürdü. Növbəti gün də Hilal Əsədov bunu təkrar edirdi..."

Akif Çovdarov artıq həbsdədir, lakin onun çoxillik "iş ortağı" Hilal Əsədov isə hələ də istintaqa belə cəlb edilməyib.

MTN-dəki məlum yoxlamalardan sonra Hilal Əsədov mü-

əmmasına aydınlıq gətirən bəzi məlumatlar vardı. İddia edilirdi ki, Hilal Əsədov yeni rəhbərlik və istintaq tərəfi ilə əməkdaşlıq yolunu tutduğuna görə məsuliyyətdən kənardadır. İddialar var ki, E.Mahmudovun müavini MTN qalmaqalından 3 ay öncə müəyyən dairələrlə əməkdaşlığa başlayıbmış. Bu "gedişi" onu məsuliyyətdən tam azad etməsə də, müəyyən qədər münasibəti yumşaldıb. Bununla belə, Hilal Əsədov müəmması aktuallığını saxlayır.

□ E.HÜSEYNOV

Ülvi Mansurovun "Azərpoçt"dan istefasına dair yeni iddialar

Məlumatlara görə, işçiləri çox az miqdarda maaş alsa da, "Azərpoçt"un başında duranlar milyonlar yeyiblər, baş direktor isə bu qarışıq sistemdə baş çıxarmayıb...

"Azərpoçt" MMC-nin baş direktoru Ülvi Mansurovun vəzifəsindən istefa verməsi ilə bağlı xəbərlərə hələ də rəsmi reaksiya yoxdur. Xəbərdə qeyd olunurdu ki, Ü. Mansurov öz vəzifəsi ilə tutduğu vəzifədən kənarlaşdı, baş direktor vəzifəsinin icrası isə müvəqqəti olaraq Sübhən Kazımova həvalə olunub.

Ülvi Mansurov "Azərpoçt" MMC-yə rəhbər vəzifəsinə bu ilin mart ayında gətirilmişdi. Bu vəzifəyə gətirilməzdən öncə Azərbaycan Beynəlxalq Bankının İdarə Heyəti sədrinin müavini, həmçinin "Texnikabank"ın İdarə Heyətinin sədri vəzifələrində çalışıb.

"Yeni Müsavat"a daxil olan məlumata görə, əslində Ülvi Mansurov "Azərpoçt"a rəhbər vəzifəsinə gətirildikdən sonra öz işindən razı qalmayıb. Bildirilir ki, Mansurov bu sahəyə yad adam olub. Ona görə də poçt sahəsində, Qəmbər Bəybalayevdən qalan qarışıq sistemdə

çalışa bilməyən Mansurov hələ daha əvvəl istefa vermək qərarına gəlib. Hətta məlumata görə, o, vəzifəyə təyin olunduqdan bir müddət sonra işini tərk edib. Lakin sonradan geri qayıdıb. Oktyabrın 1-dən etibarən isə Mansurov ərizə yazaraq qəti şəkildə istefasını verib.

"Azərpoçt"un adı daha öncə "MTN işi" məsələsində çox

hallanmışdı. Məlum olduğu kimi, "MTN işi" əsnasında Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyində (İndiki Neqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi) çalışan xeyli sayda yüksək vəzifəli şəxslər korrupsiya faktı üzrə istintaqa cəlb olunmuşdu. Nazirlikdəki korrupsiya ilə bağlı həbs olunanlardan biri də "Azərpoçt" MMC-nin keçmiş baş direktoru Qəmbər Bəybalayev idi. İstintaq sənədlərinə əsasən, Qəmbər Bəybalayev ifadəsində deyib ki, ona qarşı irəli sürülən mənimmə ittihamları üzrə özünü təqsirli bilmir. Çünki nazirliyin rəhbərliyi "Azərpoçt" MMC üzərindən pulların 35 faizlik "otkat" və xərclərin şifirdilməsi yolu ilə mənimmənilməsinə təşkil etsə də onun özü həmin pullardan pay götürməyib.

İstintaqda nazirliyin hazırda həbsdə olan aparat rəhbəri Vidadi Zeynalov da demişdi ki,

"Azərpoçt"dan əsasən ayda 30 min manat olmaqla, "haqq" alırdı və pulların 5 faizini də Bəybalayevə verirdi.

Bütün bu ifadələr göstərir ki, "Azərpoçt"da nə qədər böyük oyunlar oynanıb. Məlumat görə, məhz bu hadisələrdən sonra yaranmış mühitdə Mansurov işləmək istəməyib.

Əldə etdiyimiz məlumata görə, "Azərpoçt"da sistemin yenilənməsi ilə bağlı xəbərlər dolaşsa da əslində konkret addımlar atılmayıb. Planlaşdırılıb ki, "Poçt-Bank" adlanan bank yaradılsın. Bu bank rayonlar da daxil olmaqla, pul köçürmək, kredit ödəmək və digər bu kimi əməliyyatları həyata keçirəcəkmiş. İş ingilis mütəxəssislərə tapşırılıb. Lakin hələ ki bununla bağlı da heç bir konkret iş görülməyib. Mənbəmiş bildirib ki, hələ keçmiş nazir Nadir Əhmədovun dövründə buna bənzər bank yaradılması planlaşdırı-

42 yaşlı qadını maşınla vurub qaçan şəxs polisə təslim olub

Noyabrın 8-də saat 19 radələrində Səbəyl rayonunun Salyan yolu küçəsində Bakı şəhər sakini, 42 yaşlı Könül Əkbərova yolun piyadalar üçün nəzərdə tutulmayan hissəsindən keçmək istəyərkən "Jeep Grand Cherokee" markalı avtoməşinlə vurulub və aldığı xəsarətlər nəticəsində hadisə yerində ölüb. Sürücü isə hadisə yerindən qaçıb.

DİN-in mətbuat xidmətindən musavat.com-a verilən məlumata görə, faktla bağlı Səbəyl RPI-nin İstintaq şöbəsində Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işi başlanılıb, istintaq aparılır.

İstintaq zamanı hadisə yerinə və avtoməşinə, həmçinin ərazidəki təhlükəsizlik kameralarına baxış keçirilib, hadisə yerinin sxemi tərtib edilib, fotoşəkillər çəkilərək baxış protokoluna əlavə olunub, məhkəmə-tibb ekspertizası keçirilib.

Aparılmış profilaktiki tədbirlər nəticəsində yol-nəqliyyat hadisəsini törətməkdə şübhəli bilinən Bakı şəhər sakini Rəhim Rəhimov könüllü olaraq Səbəyl RPI-nin 8-ci Polis Bölməsinə gələrək özünü istintaqa təqdim edib.

□ Musavat.com

İb. Bankın yaradılması üçün pul da ayrılısa da, korrupsiya əməlləri nəticəsində bu pul da əldiyəti üzrə xərclənməyib. Hazırda da bu məsələ ilə bağlı istintaq işinin davam etdiyi bildirilir.

Bütün bunlara baxmayaraq, "Rabitə işi" üzrə korrupsiya və irihəcmli mənimmə ittihamı ilə həbs edilən yüksək vəzifəli şəxslərin bir çoxu azadlığa buraxılıb. Azadlığa buraxılmayanların isə cəzaları xeyli azaldılıb. Məhkəmə bu qərarını onların dövlətə vurduqları zərəri bütövlüklə ödəmələri ilə əsaslandırıb.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsi tərəfindən "Rabitə işi" üzrə təqsirləndirilən şəxslərin hamısından 119 milyon 468 min pulun müştərək qaydada alın-

raq, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin balansına keçirilməsi haqqında qərar qəbul edilmişdi. Bu zərərin ödənməsindən sonra nazirliyin sabiq aparat rəhbəri Vidadi Zeynalov, Bakı Telefon Rabitəsi İstehsalat Birliyinin sabiq direktoru Beytulla Hüseynov və onların yaxınlarına məxsus xeyli sayda əmlakın üzərindən həbs götürüldü.

Xatırladaq ki, V.Zeynalov da daxil olmaqla, iş üzrə həbs edilən 10-dan yuxarı şəxsdən əlavə, Bakı və rayonların rabitə qurumlarından həmin şəxslərə bağlı onlarla insan işdən çıxarıldı. Onların arasında rayon rabitə qurumlarının rəislərindən tutmuş, mühəndislərə qədər çoxsaylı işçilər var.

□ Əli RAİS

Prezident İlham Əliyev noyabrın 28-də Tərtər rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri və məcburi köçkünlərlə görüşündə ermənilərin Azərbaycan ərazilərinə gəlmə olduqlarını, 19-cu əsrdə köçürüldüyü faktını bir daha bəyan etdi.

Ölkə başçısı bildirib ki, biz hamımız yaxşı bilirik və indi dünya da bilir ki, Dağlıq Qarabağ əzəli Azərbaycan torpağıdır, ermənilər bu ərazilərə XIX əsrdə köçürüldü. Bunu əks etdirən bir çox tarixi sənədlər var. Prezident deyib ki, bu sənədlərin bir hissəsi, o hadisəni əks etdirən eksponatlar bu gün açdığı Tərtər Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyində nümayiş etdirilir. Bu, elmi kitablarda da öz əksini tapıb. 1978-ci ildə tikilən və ermənilərin İrandan Dağlıq Qarabağa köçürülməsini əks etdirən abidə də bunu təsdiqləyir: "O vaxt ermənilərin Dağlıq Qarabağa köçürülməsinin 150 illik yubileyi qeyd olunmuş və bunu əks etdirən abidə ucaldılmışdı. Münaqişə başlayan kimi ermənilər o abidəni dağıtmışlar. Ancaq axıra qədər dağıda bilməmişlər. O abidənin qalıqları tapılıb, bərpa edilib və əyani sübut kimi artıq qorunur. Bu, bütün dünyaya göstərir ki, ermənilər bu ərazidə gəlmə millətdir, köçürüldülər. Necə köçürüldülər, kim tərəfindən köçürüldülər-biz bunu da yaxşı bilirik və tarix bunu təsdiqləyir. Ona görə, mən həmişə deyəndə ki, Dağlıq Qarabağ bizim əzəli, tarixi torpağımızdır, bunu tarixi həqiqətə əsaslanıb deyirdim. Bizim ümumi işimiz ondan ibarətdir ki, bütün dünya bunu bilsin və artıq biz bunu görürük. Bizim səylərimiz və yorulmaz fəaliyyət nəticəsində dünyada Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı birmənalı fikir formalaşmışdır. Qeyd etdiyim kimi, bütün mötəbər beynəlxalq təşkilatlar Dağlıq Qarabağı Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi kimi tanıyır və bunu təsdiqləyən bir çox qərar, qətnamələr qəbul edilmişdir. Dağlıq Qarabağın tarixi keçmişini haqqında biz bütün dünyaya məlumatlar təqdim edirik".

Tarixçi professor, politoloq Qabil Hüseynli bildirdi ki, ölkə prezidenti haqlı olaraq tarixi faktları çıxışlarında tez-tez bəyan edir: "Prezident bununla həm dünya ictimaiyyətinə tarixi faktları çatdırmaq, həm də Azərbaycanın müvafiq dövlət, hökumət orqanlarına, ictimaiyyətinə bu məsələnin dünya birliyində qəbul etdirilməsi istiqamətində fəallaşmağın lazım olduğu mesajını verir.

Azərbaycan torpaqlarında on doqquzuncu əsrə qədər erməni millətinin yaşamadığı dəqiqdir. Bu fakt tarixdə özünü aydın şəkildə əks etdirir. Ermənilərin tarixi Azərbaycan torpaqlarına gəlişi 1813-cü il Güllüstan müqaviləsinin bağlanmasıdan sonra başlayır. Lakin daha kütləvi forma al-

"Ermənilərin Dağlıq Qarabağa

köçürülməsini əks etdirən abidə ucaldılmışdı"

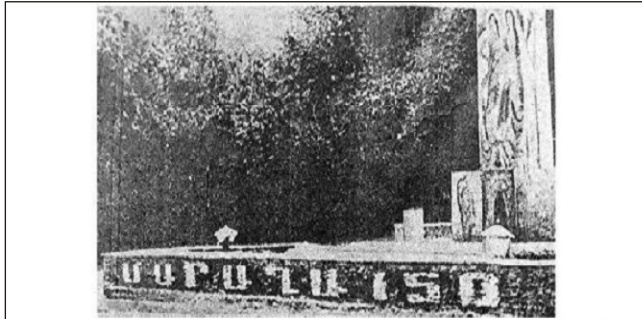
Ermənilərin Azərbaycan ərazilərinə gəlmə olması faktını dünyaya necə qəbul etdirməli...

mağa 1828-ci il Türkmənçay sülh müqaviləsindən sonra başlayıb. O zaman ermənilər əsasən Qarabağ xanlığına İrandan köç edirdilər və çoxu mehtərlik edirdi, təsərrüfat işlərini görüb dolanışıklarını təmin edirdilər.

Prezident abidə məsələsini tamamilə doğru deyir. Mən özüm şəxsən gözümlə görmüşəm ki, Tərtər rayonunun keçmiş Marquşevan, indiki Şəhriyar kəndi istiqamətində çıxışı tərəfdə ermənilərin Dağlıq Qarabağa gəlməsinin 150 illiyi münasibətilə böyük bir abidə ucaltmışdılar. Abidə erməni və Azərbaycan dillərində yazılmışdı ki, bu abidə ermənilərin Dağlıq Qarabağa gəlişinin 150 iliyinə həsr edilib. Abidənin böyüründə bir bulaq da düzəldilmişdir. Ermənilər bizim kəndə də çox yaxınlıqda yaşayırdılar. Biz müəyyən işlərin dalınca gedərkən o abidənin qarşısından keçirdik, onun üzərindəki yazıları oxuyurduq. Ermənilərin separatizm hərəkatı başlandıqdan sonra onlar qəsdən o abidəni uçurdular. Çünki bu abidə ermənilərin Qarabağa gəlmə olduqlarını, gəlişlərinin konkret tarixini də sübuta yetirən faktlardan biri idi. Ermənilər öz əlləri ilə bunu ucaltmışdılar. Lakin separatçılığa başlayan sonra onlar o abidənin "Qarabağ ermənilərin qədim torpağıdır" təbliğatını ifşa etdiyinin fərqi-nə vardılar və buna görə də abidəni uçurdular. Amma həmin abidənin yeri, qalıqları, şəkilləri qalır. Dəqiq sübutlar mövcuddur".

Tarixçi alim qeyd etdi ki, ermənilər təkcə Qarabağa deyil, tarixi Qərbi Azərbaycan torpaqlarına da 19-cu əsrdə köçürüldülər. Bunu da sübut edən saysız-hesabsız tarixi sənədlər var. Köçürülmədən sonrakı dövrdə də ermənilər orada yaşayan əhalinin cüzi hissə-

qamətində iş aparırlar. Filmlər çəkməklə, bu filmlərdə məzlum məşəqqətlər çəkmiş erməni xalqı obrazları yaradılır. Dünyanın müxtəlif ölkələrində bu cür filmləri yayırlar, müxtəlif mədəni tədbirlər keçirməklə də bu işi aparırlar. Beləliklə, ermənilər dünyada ictimai şüurda qondarma "erməni soyqırımı" haqda fikirlər formalaşdırırlar. Dediym odur ki, ermənilər tarixdə olmayan, uydurduqları məsələləri tarixi faktlar adı ilə dünya ictimaiyyətinə bu yollarla yeridirlərsə, Azərbaycan tarixi faktları, ermənilərin Azərbaycan ərazilərinə 19-cu əsrdən

Memorial "Maraga - 150" mounted in 1978 on the occasion of 150 anniversary of arrival of Armenians from Persian region Maraga to Karabakh. In 1988 as the Armenians in Nagorno Karabakh began "realisation of right of the nation for self-determination" inscription on the memorial "Maraga - 150" immediately disappeared

sini təşkil ediblər: "Rusiyanın İranda səfiri Qriboyedov çox açıq şəkildə bu faktı yazıb və bildirib ki, onun özü nə qədər erməninin İrandan Dağlıq Qarabağa köçürülməsi işinə köməklik göstərib.

İndi biz bu tarixi faktları necə dünya ictimaiyyətinə, beynəlxalq qurumların gündəminə çatdırıb onları əsl həqiqətlərin nə olduğuna inandırmaqlıyıq? Şübhəsiz, bunun üçün müəyyən işlər görüldür, dövlət, Tarix İnstitutu müəyyən araşdırmalar aparır və müəyyən işlər görür. Amma bu işlərin miqyasını daha da böyütmək lazımdır. Ermənilərin qondarma "erməni soyqırımı"nu dünyaya çatdırmaq üçün nələr etdikləri ortadadır. Ermənilər qondarma "erməni soyqırımı" haqqında 800 adda kitab yazıblar. Bu kitablar təxminən dünyanın 80 dilinə tərcümə edilib, yayılıb. Bu kitabların ümumi tirajı 30 milyondan çoxdur. Əlbəttə ki, bu birdəfəlik edilməyib, hissə-hissə edilib. Ermənilər bu yolla tarixdə olmayan şeyləri, uydurulmuş fikirləri o kitablara daxil etməklə qondarma "Erməni soyqırımı" iddialarına dünyanı inandırmağa çalışıblar. Bu proses indi də davam etdirilir. İndi təkcə kitablar vasitəsilə yox, həm də internetin imkanlarından istifadə edərək uydurmalarını tarixi fakt kimi dünyaya qəbul etdirmək isti-

başlayaraq köçürüldüyünü təsdiq edən real faktları niyə bu cür metodlarla dünya ictimaiyyətinə qəbul etdirməməlidir. Bizim üçün bu daha asandır. Çünki ermənilərdən fərqli olaraq biz faktlara, tarixi sübutlara, sənədlərə əsaslanırıq. Biz yalanı yox, real baş vermiş hadisələr barədə faktları yayırıq".

Q.Hüseynli hesab edir ki, həqiqətləri toplayıb kitablara, sənədli, bədii filmlərə, bədii, elmi əsərlərə çevirmək üçün bir xüsusi mərkəz yaratmaq lazımdır: "Bu mərkəz sırf elmi mərkəz olmalıdır və ermənilərin Azərbaycan ərazilərinə nə zamandan, necə yerləşdirildiyini, sonradan azərbaycanlılara qarşı necə soyqırım apardıqlarını araşdırıb toparlamalı, müxtəlif dillərdə kitablar nəşr etdirməli, kitabları, ayrı-ayrı sənədləri dünyaya diaspor təşkilatları vasitəsilə yaymalıdır. Bundan başqa, səfirliklərimizin nəzdində xüsusi təbliğatçılar qrupu yaradıla bilər. Həmin qrupun əməkdaşları xidmət göstərdikləri ölkələrdə bu mövzularla bağlı tədbirlər keçirə bilərlər, universitetlərdə, araşdırma mərkəzlərinə gedib əllərindəki məlumatları, sənədləri böyük xarici auditoriyaya çatdırıb bilərlər. Bir sözlə, böyük bir elmi, ideoloji hücumun həyata keçirilməsinə ciddi ehtiyac var".

□ **Etibar SEYİDAĞA**

Avropa ailəsinin ögey üzvü

Xəlid KAZIMLI

Biz uzun illər bu fikri yaxın qoymadıq, hər səsənişində var gücümüzlə müqavimət göstərdik, inanmaq istəmədik, hətta hamını əksinə inandırmaq istədik ki, ABŞ-ın və Avropanın qüdrətli dövlətlərinin Qarabağ məsələsində Ermənistanla Azərbaycanın arasında bərabərlik işarəsi qoymasının önəmli səbəblərindən biri də xristian həmrəyliyi amili deyil.

Bəlkə də indinin özündə belə bu fikrə ciddi cəhdə etiraz edənlər, əks-argumentlər gətirənlər tapılacaq. Ancaq ortada acı reallıqlar, düz 30 ildir (ermənilərin Dağlıq Qarabağda başladığı separatçılıq hərəkatının 30 ili bir neçə gün öncə tamam oldu) davam edən münaqişə, sonu görünməyən danışıqlar, pərdəarxası təzyiqlər və sair və ilaxır mətləblər var.

Başqa münaqişələrdə tətbiq edilən "iki vuruq iki bərabərdir dörd" düsturu Qarabağ məsələsində heç cür həlledici olmur ki olmur.

Bu münaqişənin həlli yolunda başlıca maneə olaraq Rusiyanın imperiya ambisiyalarının, öz "sadiq müttəfiqi"ni, "əbədi vassal" hesab etdiyi Ermənistanın maraqlarını sonadək müdafiə etmək öhdəliyinin (niyyəti, ehtirası) durduğunu anladıq. Bu, belədir. Rusiya Ermənistanı öz federal subyektlərindən biri, məsələn, Krasnodar, Həştərxan kimi baxır və istəyir ki, onun regiondakı maraqları təmin olunsun.

Bəs Fransa, ABŞ, İngiltərə, Almaniya kimi dövlətlərin "erməni siyasəti"ni necə başa düşək? Bu superdövlətlər dünyanın hər yerində Rusiya ilə çəkişir, onun maraqlarını vurmağa, onu öz zağasına sıxışdırmağa, bütün forpostlarını, süni peyklərini də ona qatmağa çalışır. Amma Rusiya forpostlarından ən xasi olan Ermənistanı daha doğma, daha isti münasibət göstərir.

Bax, xristian həmrəyliyin həlledici təsirinə dair söhbətlər belə yerdə meydana çıxır. Bu dövlətlər Ermənistanı məhz dini baxımdan yaxın saydıqları üçün himayə edirlər.

"Himayə edirlər" sözü əbəs yerə işlədilmir. Adı çəkilən dövlətlərin Ermənistanı himayədar qismində yanaşdıqlarına dair yüzlərlə fakt sadalamaq olar. Onlardan ən göz önündə olanı Azərbaycan tərəfinin işğal altında olan ərazilərini azad etməyə təşəbbüs göstərəndə həmin dövlətlərin rəhbərlərinin görünməmiş operativliklə məsələyə müdaxilə etməsi, Azərbaycana hərbi əməliyyatlardan çəkinmək üçün təzyiqlər göstərmələri, daha sonra isə dil boğaza qoymadan "bu münaqişənin hərbi yolla həll olunmaq perspektivi yoxdur" deyərək sülhə dair çağırış etmələridir.

Ya əksinə olsaydı? Məsələn, Ermənistanın tərkibindəki Göyçə mahalının azərbaycanlı əhalisi separatçılıq edərək müstəqil dövlət qurmaq və ya Azərbaycana birləşmək təşəbbüsü qaldırsaydı, o zaman beynəlxalq birlik bu tarixən azərbaycanlıların yaşadığı ərazidəki insanlar üçün öz müqəddəratını təyin etmək hüququnu tanıyardırlarmı, artıq müstəlliyini elan etmiş mahalı himayə edərildirmə, onu aqrssordan qoruyardılarmı?

Əsla qorumazdılar, əsla müdafiə etməzdilər və gecənin birində Ermənistan qoşunlarının müstəqil Göyçə respublikasına hücum etməsinə göz yumardılar.

Məsələ budur. Zətan, bunu sübut etmək üçün hipotetik misallar gətirməyə ehtiyac yoxdur. Ortada Qarabağ münaqişəsi var və bu münaqişədə haqsız tərəf gözlə görünür, amma qüdrətli dövlətlər haqsız tərəfin yanında yer alır, bu və ya digər şəkildə separatizmə qahmar çıxır. Həm də ikili standartlara yol verilir. 7 milyonluq Kataloniya xristian İspaniyadan qopmaq istədiyi üçün ona dirsək göstərilir, amma 100 minlik bir xristian toplumun müsəlman ölkəsindən qopmağa çalışması dəstəklənilir.

Əks argument kimi Bosniya və Kosova müsəlmanlarının haqqının Avropa dövlətləri tərəfindən tanınmasını misal göstərmək olar. Ancaq bu fərqli məsələdir. Birincisi, serblər aqrəsiyanın dozasını aşmış, hamının gözü qarşısında genosid siyasəti yeritmişdilər. İkincisi, onları Rusiya himayə edirdi və bu onları ziyanına oldu, Qərb Serbiyanı cəzalandırmaqda Rusiyanı da zəiflətdi. Üçüncüsü, o zamanlar "xristian həmrəyliyi", "islam həmrəyliyi" faktorları o qədər də ciddi əhəmiyyət kəsb etməirdi. Sonradan dünya siyasətinin konyukturası dəyişdi, islamofobiya şiddətləndi, xristian ölkələrində baş verən terror aktlarından sonra özünüqoruma instinkti gücləndi. Qarabağ məsələsinə yanaşma da yeni dünya düzənində yeni bir şəkil aldı.

İndi Avropa dövlətləri Ermənistanı Rusiyadan qoparmağa, öz ağıuşlarına çəkməyə çalışır, ona maya qoyurlar. Ermənilər də şiriklənmiş kimi görünür, bu haqq-hesabın Rusiyanın xoşuna gəlməyəcəyini bilib-tilib Avropaya cıvələşirlər. Onlar ona görə belə edirlər ki, Rusiyanın Ermənistanı qarşı sərt tədbirlərə əl atmayacağını bilir, yəni də "xristian həmrəyliyi"nin onların xeyrinə işləyəcəyinə əmindirlər.

Biz isə klassik (şəriət qaydalarına önəm verən) müsəlman ölkəsi olmasaq da, Avropa xarakterli dünyəvi dövlət olsaq da, dini mənsubiyyətimizə görə Avropada ögey sayılırıq.

Bu məsələdə korrupsiya, demokratiya və insan haqları söhbətinin yeri yoxdur. Bu xüsusa Ermənistanı da ciddi problemlər var, amma bunu onlara irad tutmurlar.

Bu gerçəkliyi anlamağımız və buna uyğun davranmağımız lazımdır.

Hasarsız kansler

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

AZTV doğru deyirmiş, Almaniya dağılır. Bunun daha bir isbatı dünən bizim saytlarda yayılmışdı. Əslində azı 3-4 il qabağın xəbəridir, ancaq bizim üçün fərqi nədir, onsuz ibtidai icma quruluşunda yaşayırıq. Üstəlik, atalar demişkən, gec olsun güc olsun.

Uzun sözün qıssası, Almaniyanın rəhbəri Angela Merkelin yaşadığı evin fotosunu dərc ediblər, bu, o qədər balaca, görkəmsiz binadır ki, bizdə həmin binada heç icra hakiminin sürücüsünün baldızının sinif yoldaşının uşaqlarının dayəsi də yaşamaz. Binanın interyeri, yəni içəri cəhənnəm, nəse birtəhər başını soxub yaşamaq olar, ancaq eksteryeri (savadlı yazar olmaq başqa şeydir) elə görünüşdədir ki, bir neçə il qabaq Hacıbala müəllim Bakının Xutor adlanan hissəsində qabağına bu şəkildə bina çıxanda basib ekskavatorla uçurdurdu, deyirdi bunlar Xutorun görkəminə xələl gətirir.

Hörmətli oxucularımız üçün yazım ki, bu, Merkel xanımın bir növ şəhərkənarı bağ evi fason yerdir, Berlinin özündə qaldığı mənzil isə daha gülməlidir. Təsəvvür elə, o boyda zırlı dövlətin, dünyanın beş-on əsas, yetim Avropanın isə faktiki atalığı durumunda qalan, Yunanıstandan Suriyaya, Afrikadan Çinə qədər min dəne əraziyə çörək verən Almaniyanın yiyəsi adi, sarı-qəhvəyi rəngli 4 qatlı binanın 4-cü qatındakı mənzilində əri Humboldt Yoahim Zauer müəllimlə yaşayır. Binaya yenə qıraqdan baxsan eynilə bizim mikrorayondakı "xruşçovkalar" fason bir şeydir. Özü də bizdə 4-cü, axırıncı qatda adama ev satmaq istəsən, deyər, qiyməti aşağı düş, bunun yağışda dammaq ehtimalı vardır, yayda da dam qızır, ev bürkü olur. Merkel isə azı 20 ildir orda yaşayır, bunun isə 12 ilini Almaniyanın kansleri, yəni birinci kişisi vəzifəsində çalışmaqdadır (*bunlarda da prezident vəzifəsi olur, ancaq elə də vacib vəzifə deyildir, təxminən bizim Artur müəllim kimi bir şeydir, dindirməsən səsi çıxmır, tərətməsən qımıldanmır*).

Sözgəlişi, Merkel əri Humboldt müəllimə heç bir vəzifə verməyibdir, kişi elə qabaq necə universitetdə kimyaçı professor, alim işləyirdisə, eləcə də qalmaqdadır. Hətta Merkele qoşulub dövlət tədbirlərinə-zada qatılmağı, şəkil çəkdirib intervü verməyi də sevmir, alman mətbuatına çoxdan elan edib ki, açılın başımdan, məni siyasət maraqlandırmır, arvadımın karyerası da həmçinin. Normal dövlət olsa gerek Humboldt müəllim hazırda ən azı təhsil naziri olardı, minimum halda "Mercedes" şirkətinin yiyəsi. Xaraba yerdir də. Elə dünən ordan bir xəbər də vardı, deyir hansısa azərbaycanlı miqrantı gecə ilə təyyarəyə basıb deportasiya ediblər. Onun uşağının nemes şagird dostları isə mitinq keçirirlər, deyiblər bu uşaqda xor oxumaq istedadı vardı, niyə qovdunuz, gedib Azərbaycanda özünə yer tapa bilməyəcəkdir. Bah-bah... Guya biz xor oxumağı bilmirik. Lazım gəlsə, vətən istəsə, dövlətçiliyimiz layiq bilsə biz lap qurbağa kimi quruldayarıq.

Yadımdan çıxmamış, Merkelin Berlində yaşadığı həmin 4 qatlı, çoxmənzilli binanın girişində həmişə balaca bir polis maşını dayanır. Bu da guya kanslerin qorumasıdır. Bəli, səhv anlamadınız - binanın qalan sakinləri də Merkel kansler olmazdan öncə orda necə yaşayırdılarsa, indi də elə yaşayırlar. Heç kimi mənzildən zorla qovmayıblar. Bəlkə də qovmağa, məskunlaşdırmağa Almaniya ayrı ev tapılmayıb, ona görə. Azərbaycan isə inkişaf edir, artıq jurnalistlər üçün 3-cü yaşayış binasının təməli qazılmışdır!

Ən tragikomik detali isə axıra saxlamışam. Hörmətli oxucular, bərk durun: Merkelin evinin hasarı yoxdur! Dəhşətli bir şeydir. A kişinin qızı, sən hasarsız evdə necə qalır-san? Tutaq ki, dövlət dağılıb, sementə-quma-mərmərə pul tapılmır, heç olmazsa o boyda Almaniya köhnə maşın qapıları, təkər diskleri, nə bilim, yağ qutularının tənəkəsi-zad da yoxdurmu ki, hamarlayıb ondan kanslərə hasar qayırırsınız?

Səfir qalmaqalında barıt "qoxusu": Bakının səbri tükənir

Rusiya və Azərbaycan arasında yeni səfirlə bağlı məlum olay, heç şübhəsiz, ilk növbədə Azərbaycanın öz köklü maraqlarını ikitərəfli münasibətlərin fəvqində tutması ilə bağlıdır. Qarşı tərəf Rusiya kimi bir dövlət olsa belə, faktiki, Ermənistanla birgə ərazilərimizin ortaq işğalçısı rolunda çıxış eləsə belə, Azərbaycan da dövlət olaraq prinsipi mövqeyini cəsarətlə ortaya qoya, Rusiya kimi bir gücə "sifət göstərə" bildi. Qarabağ, işğal məsələsinin bizdən ötrü "qırmızı xətt" olduğunu şimal qonşumuzun nəzərinə bir daha çatdırdı. Bu da hamısı deyil.

Yəqin ki, bu jest Moskvanın xoşuna getməyəcək. Ancaq tarixdən bəllidir ki, Rusiya müti tərəfdarlara hörmət qoymur, geri çəkildikcə onların üzərinə daha çox gedir. Ermənistan timsalında bunu əyani görmək olar. Odur ki, Kreml Bakının təzə səfirə bağlı sert davranışından incisə də-inciməsə də, Azərbaycanın mövqeyi təqdirəlayiqdir. Necə deyirlər, hərənin öz milli marağı.

"Qırmızı xətt"ə gəlincə, əslində bununla Azərbaycan incə şəkildə bir daha işarə vurdu ki, Dağlıq Qarabağ ixtilafı ədalətli şəkildə çözülməyincə, Rusiya, nəhayət, əlindəki real rıçaqlardan istifadə edib problemin həllinə ciddi töhfə verməyincə, Ermənistan işğalçı kimi baxmayınca, onunla siyasi-diplomatik münasibətlər yüksək səviyyəyə qalxmayacaq. Yeni baş verənlərdə həm də Azərbaycanın sonsuzadək gözləməyəcəyi mesajını tapıb və o, öncəliklə Kremlə ünvanlıdır.

*****

Rusiyanın yeni səfiri məsələsi ətrafında yaranan gərginlik xarici ekspertlərin də diqqətini çəkib. **Ukraynalı blogger, tarix elmləri namizədi Sergey Klimovskinin** "Obozrevatel" saytında dərc edilmiş məqaləsi bu xüsusda maraqlı məqalədir. Musavat.com-un məlumatına görə, müəllif, belə demək mümkünsə, Azərbaycan və Rusiya arasında yaşanan diplomat qalmaqala bütövlükdə bölgədəki, o sırada postsovet məkanındakı geosiyasi proseslər və həll olunmamış konfliktlər fonunda qiymət verməyə çalışıb.

"Hərbi aspektdə Ukrayna hazırda Moskvani Suriya və Qarabağdan daha az narahat edir. Suriyada hər şey ümumiyyətlə, plan üzrə getmir. Hətta Soçidə keçirilməsi nəzərdə tutulan Suriya xalqlarının konqresini fevral ayına kimi ertələmək lazım gəlib. Bu da Rusiyadakı prezident seçkisi ərəfəsində daha bir şou. Beləcə, Əsəd nə qədər xilas eləsələr də, məlum olur ki, boşunadır" - müəllif öncə məqaləsinin girişində qeyd edib.

Ukraynalı analitik daha sonra yazır: "Rusiya üçün hazırda Donbasda aşağı intensivlikli atışmalarla status-kvonu saxlamaq, bununla da Qarabağda olduğu kimi vaxt udmaq və dünyanı Azərbaycan ərazilərinin işğalına alışdırdığı kimi,

Müharibənin tətii qışda da çəkile bilər - kritik gəlişmə

Kremlin ən çox ehtiyatlandığı məsələ - Azərbaycan niyə sifət göstərdi? **Rusiyanın nüfuzlu nəşri isə işğalçı ölkəni hədələdi:** "iki və daha çox "stul"da oturmaq istəyi Ermənistanı baha başa gələcək..."

Donbasın da işğalı ilə barışmağa məcbur etmək ən münasib variantdır". Onun fikrincə, Moskvanın Qarabağ məsələsində necə hərəkət edəcəyini heç kim bilmir.

"Rusiyanın Qarabağda 20 il əvvəl divardan asdığı "tüfəng" Rusiyadakı seçkilərin yekununu gözləmədən elə bu qışda atəş açar. Ukrayna ordusundan fərqli olaraq, Azərbaycan ordusu üçün böyük şəhərlərə hücum etmək zərurəti yoxdur - Dağlıq Qarabağın və digər işğal edilmiş rayonların əhalisi 150 mindən çox deyil. Bakının böyük həvəsi var ki, "aprel müharibəsi"ni təkrarlasın və mövzunu birdəfəlik qapatsın. Önemli deyil ki, Ermənistan ordusu və Sərkisyan bu zaman güclü müqavimət göstərə biləcək. Noyabrın 27-də belə informasiya meydana çıxdı ki, Bakı Rusiyanın yeni səfiri qismində Georgi Zuyevin namizədliyini qəbul etməkdən imtina edib - həmin şəxsin açıq-aşkar erməniperest mövqe tutmasına görə. Bu, diplomatik münasibətlərin qırılması deyil, amma yetərincə aydın bir işarədir ki, Bakı gözləməkdən artıq bezib", - məqalədə qeyr olunur. Müəllifə görə, Kremlin "vaxt uzatmaq" strategiyası hələlik Ukraynada işləyir, Qarabağda isə artıq işləmir.

*****

Qarabağda müharibə ehtimalı isə gərçəkdən də ilin fəsilələrindən asılı olmayaraq gündəmədir. Hər halda, Azərbaycan milyardlar xərclədiyi bahalı silah-sursatı və müasir döyüş sistemlərini vitrinə qoyub paslatmaq, sonsuzadək işğal rejiminə dözmək niyyətində deyil. Bunu bizim əsas silah tedarükçülərimizdən olan Rusiyada da

yaxşı bilirlər.

Yeri gəlmişkən, dünən Azərbaycan prezidenti, Ali Baş Komandan cəbhə bölgəsindəki hərbi hissələrdən birinə baş çəkib. Müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov prezidentə raport verib. İlham Əliyev hərbi hissənin əsgər yataxanasında olub, burada atəş heyət üçün yaradılmış sosial-məişət şəraiti ilə tanış olub. Ona interaktiv təlim-məşq sistemi barədə məlumat verilib. Prezident təlim silahlarına baxıb, özü də onların atəş qabiliyyətini yoxlayıb.

Müdafiə naziri və nazirliyin rəhbər heyəti isə bu arada cəbhəyanı bölgədə raket və artilleriya bölmələrinin döyüş hazırlığı səviyyəsini yoxlayıblar. Musavat.com nazirliyin saytına istinadən xəbər verir ki, Azərbaycanın hərbi naziri raket və artilleriya qoşunlarının döyüş hazırlığının artması və döyüş vəsiyyətlərindən effektiv istifadə ilə bağlı komandanlıq qarşısında müvafiq tapşırıqlar qoyub.

*****

Səfir qalmaqalı fonunda bütün bunlar bir daha işğalçı Ermənistanı ismarışdır ki, sülh və ya müharibə seçimi ən əvvəl onun öz əlindədir: düşmən sülh istəsə, sülh, savaşa istəsə, savaşa alacaq və zəbt elədiyi əraziləri enində-sonunda silah gücünə olsa da, azad etməli olacaq. Əfsus ki, Ermənistanın kriminal rəhbərliyi kritik seçimin yaxınlaşmasını fərq eləməyə əvəzinə, işğal rejimini uzatmaq üçün iki və hətta daha çox "stul"da oturmağa can atır.

Bunu həm də Rusiyanın tanınmış nəşri rosbalt.ru yazır. Musavat.com xəbər verir ki, nəşrin dünənki təhlili məqalə-

lərin birində işğalçı ölkənin Avropa Birliyi (AB) ilə saziş imzalaması ilə bağlı deyilir: "Ermənistan özünə sadıq qalaraq, iki və hətta daha çox "stul"da oturmağa çalışır. Bu da sövq-təbii, risklidir. Ona görə ki, "balansı saxlamaq" və "oturacaq"lardan birindən və ya üçündən də eyni vaxtda yığılmaq təhlükəsi var. Bəli, Avropa Birliyi İrəvana "islahatlar və demokratiya" üçün bir az pul ayıracaq. Ancaq Rusiyanın dövlət kapitalı onu bütövlüklə alaraq, respublikaya böyük güzəştlər və imtiyazlar verib. O sırada təbii qazın və satılan silahların qiymətindəki güzəştlər və s. var. Yeni Rusiya kapitalı və nüfuzu fonunda AB solğun görünür".

Məqalədə İrəvana ünvanlı hədələyici fikirlər də yer alıb: "Belə gəlişmələrdən sonra Ermənistan geosiyasi, daxili-siyasi, hərbi-texniki, enerji-iqtisadi və s. anlamda çox şey itirəcək. Ermənistan üçün əsl vaxtdır ki, "səmadakı durna" haqda deyil, Dağlıq Qarabağ probleminin real həlli barədə, neqliyyat blokadasının yumşaldılması və öz məhsullarının heç olmasa, postsovet dövlətlərinin bazarlarına daha geniş miqyasda çıxarmaq haqda düşünsün. Sərkisyan isə "Şərq Tərəfdaşlığı" sammitinin tribunasından Qarabağ və Azərbaycan barəsində "kəskin söz" demək üçün istifadə edir..."

*****

Söz yox ki, Moskva özünün regiondakı satellitinin siyasi "şıltaqlıqlarını" diqqətlə izləyir. Bu şıltaqlıqların ifrat şəkli almasına qarşı Rusiyanın əlində ən güclü kozir isə əlbəttə ki, Qarabağdır...

□ Analitik xidmət

Istanbul Cümhuriyyət Baş Prokurorluğunun Terrorla Mübarizə İdarəsi tərəfindən FETÖ-nün Türkiyə Silahlı Qüvvələrindəki (SQ) qruplaşmalarına qarşı əməliyyatlar davam etdirilir.

sində ortaya çıxan bir qərardır: "Yeni baş verənləri hansısa yeni bir prosesin tərkib hissəsi kimi dəyərləndirmək düzgün olmazdı. Türkiyə böyük ölkədir və bu baxımdan da haqlarında həbs qərarı verilən şəxslərin sayı təəccüb

yenidən parçalamağa çalışılan ayrı-ayrı dövlətlərin xüsusi xidmət orqanlarını təmsil edən nüfuz müvəkilləridir, yatmış minalardır".

Bu arada Ankaranın Vaşinqtonla münasibətlərinin öz axarına düşməsi istiqamətin-

da deyil. Lakin bir mühüm məqam da var ki, Türkiyə-ABŞ münasibətləri heç zaman əvvəlki kimi olmayacaq". Bununla belə, E.Mirzəbəyli bir məqamı xüsusi vurğuladı: "Türkiyənin ictimai rəyində ABŞ-ın nüfuzuna ciddi ziyan dəyib. Tür-

Kremlə sövdələşib İrəvanı əzməyin məqamıdır mı?..

Hüseyinbala SƏLİMOV

Ermenistanı Avropa Birliyinə (AB) aparan motivlər haqda xeyli yazmışıq. Amma onların bu addımının yaxın gələcək üçün siyasi təzahürləri, Qarabağ probleminə və Rusiya-Ermenistan münasibətlərində nə kimi nəticələr doğuracağı diskussiya olunmaqda davam edir.

Avropalı strateqlərin də "Şərq tərəfdaşlığı" konsepsiyasına baxışı xeyli dərəcədə mürəkkəbdir.

Üç yanaşma sezilir. "Şərq tərəfdaşlığı"na geosiyasi və geoiqtisadi prizmadan baxıb, onu Rusiyanın müəyyən bölgədə siyasi və iqtisadi-ticarəti təsirini azaltmaq yolu kimi təsvir etmək üçün tutmuş, Ermənistanın imzaladığı sazişi Avrasiya İttifaqı ilə AB arasında "körpü" kimi dəyərləndirmək cəhdlərinə də geniş baxış palitrası var...

İrəvanın sazişdən hansı dividendlər umması başqa bir söhbətin mövzudur və bu haqda da az-çox yazmışıq. Azərbaycan daha çox maraqlı doğuran onun Ermənistan-Rusiya münasibətləri üçün yaradacağı nəticələndir.

Ermenilərin sazişi rusların iradəsinin ziddinə olaraq imzalaması haqqındakı fikirlərin ciddi əsası yoxdur. Neçə ay idi ki, Ermənistanda bununla bağlı vurnuxmaları izləyirdik. Bu müddətdə Rusiyanın baş nazirinin və xarici işlər nazirinin İrəvana səfərləri oldu, sazişin detalları Kremlə razılaşdırıldı və üstəlik, o qədər "razılaşdırıldı" ki, şəxsən bizdə bu təsvir yarıdı ki, əslində o, siyasi deklarasiyadan başqa şey deyil...

Üstəlik, ermənilər AB ilə ilk assosiasiya sazişləri imzalarkən də möhkəm "Avropa sevdası"na düşmüşdülər. Amma o vaxt Putin Serjiki Kremlə çağıraraq "girməyi" ona göstərdi və ermənilər də kor-peşman Avrasiya İttifaqına üz tutdular.

Yeni birinci dəfədəki kimi elə indi də Kreml istəyəydi, Serjiki heç Brüsselə də buraxmazdı! Ona görə də düşünmək ki, guya, Kreml İrəvan üçün hansısa cəza fikirləşir, - zənnimizcə, bu, sadəlvahlıqlar olardı...

Nə Ermənistan üçün Rusiya, nə də ki, elə Rusiya üçün Ermənistan hansısa sakral məzmun kəsb etmir, hər ikisi biri-birindən faydalanır. Ötən dəfə də yazdıq ki, yüz ildən artıqdır, fantastik xəyallara qapılan İrəvan görə ki, bunları "reallaşdırmaq" üçün nəinki bölgədə, Dünyada belə Rusiyadan sərfəli güc və müttəfiq yoxdur.

O səbəbdən də sığınblar Kremlə və onu da anlayırlar ki, Kremlin bölgədə başqa hədəfləri də var, onun nəzərləri həm də Azərbaycana və Gürcüstana tuşlanıb. Bu, onları razı salmır, çünki arzuları rusun Qafqazdakı siyasətini tamamilə öz maraqlarına tabe etməkdir, amma Moskva bunu edə bilməz və elə bu səbəbdən haylar hətta Kremlin özünə də təzyiq yolu və alternativ geosiyasi kanallar arayırlar.

Bu, onların bir növ, daxili motivləridir, üzde isə axıra qədər rus imperiyasına sadıq qalacaqlarını vəd edirlər. Əslində dediklərimiz Rusiyanın da məqsəd-məramına yetərinə aydınlıq gətirir və İrəvan da Rusiya üçün yalnız vasitədir.

Həm də Qərbin artan təsiri qarşısında aciz qalan və özünün böyük geoiqtisadi layihələrinin mühərriyinə çevrilmək iqtidar olmayan Rusiya da barışır ki, bəlkə həqiqətən də İrəvanla imzalanan saziş AB ilə "körpü" ola bilər? Axı onun Avrasiya İttifaqı ölü doğulmuş uşaq kimidir, üstəlik, Kremlin yan - yörəsindəkilər, eləcə də haylar həm də çörək və konkret dividendlər umurlar. Bu səbəbdən də Moskva ən sadıq nökrinin belə müəyyən məhdudiyyətlərlə AB ilə "ittifaq" qurmasına mane olmadı...

O ki qaldı Rusiya-Ermenistan ittifaqında yarana biləcək "çat"lara və bundan yararlanaraq Kremlə sövdələşib Qarabağı qaytarmaq haqdakı düşüncələrə, - onlar yeni deyil, müstəqilliyimizin əvvəllərindən mövcuddur, hətta müstəqillik referendumunu keçirərkən də bir gözümüz Ermənistanda idi ki, görək, haylar necə edəcək?!

Rusiya böyük dövlətdir və böyük də "siyasi mətbəxi" var. Ruslar ermənilərin sayıqlamalarına ciddi yanaşmır, amma bütün hallarda onlara daha çox ürək qızdırırlar, çünki erməninin arzuları sayıqlamadır, amma azərbaycanlı başqa məsələdir, - onlar türkdür və nə vaxtsa, reallaşacaq potensial türk amilinin real komponentləridir.

Üstəlik, konkret şərtləri var: Avrasiya və Gömrük İttifaqı, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı, həm də Qarabağ üçün yüksək status və rus sülhməramlıları...

Əmin olsalar ki, Azərbaycan artıq ovuclarındadır, bundan sonra nəse edərlər, indise Qarabağı nə İrəvana, nə də Bakıya hədiyyə etmək fikirləri yoxdur; Abxaziya və Dnestr kimi bu bölgə də onlara lazımlıdır.

Ona görə də Rusiyanın Qarabağı hansı şərtlərin müqabilində qaytaracağını düşünməkdənsə, millət olaraq onu almağın əsl yollarını aramalıyıq. Əminlik ki, onlar mövcuddur və sadəcə, illüziyaları buraxıb o yola istiqamətlənmək lazımdır...

"FETÖ təhlükəsi tam olaraq aradan qaldırılmayıb" - politoloq

Qardaş ölkədə terror təşkilatına qarşı daha bir geniş əməliyyat həyata keçirildi, 360 nəfər həbs edildi; Elçin Mirzəbəyli onları "yatmış minalar" adlandırdı

Azadinform Türkiyə mətbuatına istinadən xəbər verir ki, əldə edilən yeni dəlillərə əsasən orduda FETÖ-yə bağlı hərbcilərin həbs edilməsi barədə qərar çıxarılıb. Məlumatla görə, orduda xidmət edən 360 şəxs barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Əməliyyatlara başlayan İstanbul Baş Polis İdarəsi haqqında həbs qərarı çıxan şəxslərin həbsinə başlayıb.

Həyata keçirilən daha bir genişmiqyaslı əməliyyat bu qənaəti yaradır ki, 15 iyul hadisələrindən il yarım qədər vaxt keçməsinə, həmçinin on minlərlə şəxsin şübhəli və ya suçlu olaraq saxlanmasına baxmayaraq, terrorçu təşkilatın tərəfdarları hələ də ölkə içində qalmaqdadır. Əslində bir müddət öncə qardaş ölkənin rəhbərliyi Türkiyənin xəyanət qruplaşmasından (FETÖ) hələ də təmizlənmədiyini açıq şəkildə bəyan etmişdi. Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan "Yeni Təhlükəsizlik Konsepsiyası" adlı konfransda çıxışında təəssüflə vurğulamışdı ki, hələ də polis, məhkəmə və digər sektorlarda FETÖ şəbəkəsinin üzvləri fəaliyyət göstərir. Ən son olaraq Silahlı Qüvvələrdə həyata keçirilən həbslər isə təhlükənin hələ də qaldığını söyləməyə əsas verir. Söhbət Türkiyənin bütövlüyünü qoruyan, terrora qarşı mübarizə aparan strukturdan gedir. Orduda xainlərin olması isə daha böyük təhlükələr vəd edir. Bu, hərbi sirlərin qorunması baxımından da problem yarada bilər. Ekspertlərsə keçirilən hərbi təlimləri normal sayır.

Politoloq Elçin Mirzəbəyli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Türkiyədə 333-ü hərbcilərin 360 nəfər haqqında həbs qərarı aparılan istintaq nəticə-

doğurmamalıdır. Digər tərəfdən, Fətullahçı Terror Örgütü (FETÖ) bu günə qədər mövcud olan terror təşkilatları arasında ən geniş təşkilatlanmaya sahib olanı və ən təhlükəlisidir. Çünki bu terror təşkilatı PKK, YPQ, PYD, yaxud ASALA kimi türk dövlətinin qarşısında olmayıb, dövlətin içində olub, onunla birgə hərəkət edərək dövləti içəridən çökdürməyə çalışıb. Unutmaq lazım deyil ki, FETÖ üzvləri dövlətin aparıcı qurumlarının, təhlükəsizlik strukturlarının, ordunun ən yüksək məqamlarında təmsil olunublar. Bu adamlar dövlət sirləri və dövlətin təhlükəsizlik mexanizmlərinin ən incə detalları haqqında ətraflı məlumata malik olan şəxslərdir. Onlar ayrı-ayrı ölkələrin xüsusi xidmət orqanları ilə əlaqələrə sahibdirlər".

E.Mirzəbəyli bildirdi ki, 15 iyul 2016-cı ildən etibarən Türkiyə ikinci Qurtuluş savaşı yaşayır: "Özü də bu savaş 19 may 1919-cu ildə başlayan Qurtuluş savaşından heç də az təhlükəli deyil. Bəlkə daha təhlükəli, daha amansızdır. Məhz buna görə də Türkiyədə dövlət qurumlarının, xüsusilə də silahlı qüvvələrin FETÖ-cü adlandırılan, əslində isə Türkiyəni

də addımların atılması da xüsusi vurğulanmalıdır. Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan ABŞ prezidenti Donald Tramp ilə telefon danışığından bəhs edərkən nikbin danışdı. Bildirib ki, bu, ABŞ-Türkiyə münasibətlərində orta məxrəcə gələn söhbət idi və yaxın günlərdə danışılacaq davamı olacaq. Hesab olunur ki, Türkiyədə FETÖ-cülərə qarşı növbəti dalğa terrorun kökünü qazılması istiqamətində ciddi addımdır. Üstəlik, ABŞ-ın terrorçu qruplaşmalara silah verməyəcəyini vəd etməsi FETÖ-nün də tam təklənə biləcəyi ehtimalını yaradır.

E.Mirzəbəyli Türkiyənin ABŞ-la münasibətlərindəki problemlərin aradan qalxmasından danışarkən dedi ki, "Kürdüstan" fiaskosundan sonra Vaşinqton körpüləri bərpa etmək məcburiyyətindədir: "ABŞ-ın regionda oynadığı dövlət yaratmaq cəhdləri baş tutmadı və çox güman ki, baş tutmayacaq da. İndiki şəraitdə regionda Birləşmiş Ştatların yaxından əməkdaşlıq edə biləcəyi dövlət Türkiyədir. Unutmaq lazım deyil ki, Türkiyə həm də NATO-nun güclü hərbi sütunlarından biridir. ABŞ-ın NATO-dakı heç bir müttəfiqi Türkiyəni əvəz etmək gücündə və potensialın-

kiyə vətəndaşlarının əhəmiyyətli hissəsi ABŞ-ı, yumşaq desək, dost gözündə görmürlər. Bu səbəbdən də münasibətlərin qarşılıqlı etimad üzərində yenidən qurulmasına xeyli vaxt sərf oluna bilər".

"Türkiyənin ayrı-ayrı vilayətlərində, o cümlədən ayrı-ayrı qurumlarında FETÖ-cülərdən təmizlənmə əməliyyatları davam edir. İstintaq zamanı yeni FETÖ-cülər aşkar olunub həbs edilirlər".

Bu fikirləri isə Türkiyədə çalışan politoloq Qafar Çaxmaqlı qəzetimizə söylədi. Ekspert bildirdi ki, FETÖ-cülərin ən çox şübhələşdiyi ünvan ordu idi: "Ötən gün 300 FETÖ-cü həbs edilərsə, bildiyimə görə, bu iş davam etməkdədir. Dövlət bu işin başa çatdırılması üçün qərarlı addımları bundan sonra da atacaq. Bu şəbəkə uzun illər təşkilatı şəkildə dövlətə qarşı fəaliyyətdə olublar. Onların aşkarlanıb ortaya çıxarılması Türkiyənin gələcək təhlükəsizliyi üçün çox lazımdır".

Q.Çaxmaqlı ABŞ-Türkiyə münasibətləri barədə elə də nikbin deyil: "Son günlər bu qrupdan olan və xüsusən ABŞ-da lövbər salan güclər Türkiyəyə qarşı bəlli ölkələrin, o cümlədən ABŞ-ın yürütdüyü qaralama kampaniyasına dəstək verməkdədirlər. Ortada Türkiyəni yeni problemlərlə üz-üzə qoymaq kimi fəaliyyətlər var. Bu şəbəkənin şübhəsiz ki, Türkiyədə dayaqları tamamilən aradan qaldırılmamışdır və haqlı olaraq onların üzərinə gedilir. Əlbəttə, FETÖ tam olaraq aradan qaldırılmayıb. Zənnimizcə, bu adamların aşkar edilib ifşa edilməsi hələ çox sürəcək".

□ Cavid TURAN

Virtual valyuta olan bitkoinlərin dəyəri durmadan artır və artıq 10 min dolları keçib. Bitkoinlər bütün dünyada ən cəlbedici yatırım vasitəsinə çevrilib. Bunu qiymətləndirə bilənlər, hətta əllərində olan vəsaiti, daşınar və daşınmaz əmlaklarını sataraq bitkoinlərə yatırım edirlər. Hələ ki bunu edənlər uduzmayıb, əksinə, sərvətlərini artırmağa biliblər. Çünki bu il ərzində bitkoinlərin dəyəri 10 dəfədən çox artıb. Dünyada belə bir ikinci yatırım növü yoxdur ki, il ərzində vəsaitin 10 qatı qədər gəlir gətirsin.

Bəs görəsən, bu bitkoin nədir və hansı zərurətdən yarandı? Onun adı valyutalardan fərqi nədir? Azərbaycanlılar ondan necə yararlanırlar? Digər tərəfdən, bu pul vasitəsi nə dərəcədə etibarlıdır və idarə olunmayan valyuta dünyanın təhlükəsizliyini təhdid edirmi? Terrorçular bu kriptovalyutadan yararlanırlar?

Bitkoinlərin yaranması zərurəti...

“Yeni Müsavat”ın bu sualını cavablandıran iqtisadçı ekspert, hüquqşünas Əkrəm Həsənov bildirdi ki, cəmiyyətin belə bir valyutaya ehtiyacı var idi: “Bitkoinin dəyəri artıq 10000 dolları ötdü. İl ərzində bu kriptovalyutanın qiyməti sürətlə artır. İlin əvvəlində dəyəri heç 900 dollar təşkil etmirdi. Kriptovalyutaların populyarlıq fenomeninin səbəbi çox sadədir: ənənəvi pul vahidləri, yəni dövlətlərin valyutaları (*dollar, avro, funt və s.*) etimadı itirib. Ümumiyyətlə, bəşər tarixi dövlətlə cəmiyyətin nəyin pul olması və pulun dəyəri uğrunda mübarizə ilə səciyyələnir. Dövlət həmişə istəyir ki, nəyin pul olmasını və onun dəyərini özü müəyyənləşdirsin, cəmiyyət isə əksinə, dövlətin bu işə qarışmamasını istəyir. Başqa sözlə, cəmiyyət sanki dövlətə deyir: sən də bizim kimi mülki dövryyənin iştirakçısısan, ona görə də buyur, obyektiv qaydalara tabe ol, pulun dəyərini özün təyin etmə. Gəlin tarixə qısa nəzər salaq. Əvvəlcə, pul qızıl və gümüş idi. Sonra dövlət dedi ki, pul, sadəcə, qızıl və gümüş deyil, dövlətin müəyyən çəkiddə buraxdığı qızıl və gümüş sikkələrdir. Sonra dövlət həmin sikkələrdə qızıl və gümüşün çəkisini qəsdən azaltmağa başladı ki, daha az məsrəflə daha çox nemətlər əldə edə bilsin, xərclərini təmin etsin. Tarixdə buna qarşı bir sıra üsyanlar da olub.

Hətta Roma papası IV İnnokentiy qərar da qəbul etmişdi ki, hökmdarlar sikkələrin dəyərini xalqın razılığı ilə dəyişə bilər. Nəticədə cəmiyyət yeni pul forması icad etdi: kağız pullar. Hər bir bank öz kağız pulunu emissiya etməyə başladı. Həmin kağız pullar da qızıl təmin edilməyə başladı.

valyutalardan daha etibarlıdır. Amma yəqin ki, yaxın illərdə dövlətlərin analoji pul sistemləri ilə əvəz olunacaq. Bu baxımdan bitkoinlərin uzunmüddətli perspektivi şübhəlidir. Cəmiyyət həmişə dövlətin pul inhisarına qarşı olub, dövlət isə bu inhisardan sui-istifadə edib və indi də edir. Amma hər şey müqayisədə bilinir”.

Kriptovalyuta həm də terrorizmi bəsləyir...

Ekspert də etiraf etdi ki, kriptovalyutadan nəinki vergidən yayınmaq və çirkli pul yumaq üçün, həmçinin terrorçuluğun maliyyələşirilməsi üçün də istifadə edilə bilər və yəqin ki, artıq edilir: “Bir neçə iri terror aktları baş versə və onların məhz kriptovalyutalar hesabına maliyyələşdirildiyi üzə çıxsa, dövlətlərin dili uzanacaq, azad pul sisteminin tərəfdarlarının dili isə qısalacaq. Bu kontekstdə də dövlət pul

Dünyanın azad və təhlükəli

yeni valyutası

Bitkoinlər terrorçuların əlinə düşə bilər...

Başqa sözlə, pul bazarında rəqabət var idi. Dövlət gördü ki, yenə də inhisarı əldən verir. Buna görə də XVII əsrdə parlament demokratiyasının qələbə çaldığı (*nəticədə hökumətlər vergini xalqın razılığı ilə müəyyən etməli olaraq sərt çərçivəyə düşdülər*) İngiltərədə mərkəzi bank institutu yarandı və XX əsrin əvvəlinə hər yerdə bərqərar oldu. Bəzi ölkələrdə, məsələn, ABŞ-da və Şotlandiyada buna qarşı güclü müqavimət də oldu. Dövlət dedi ki, kağız pulları da artıq hər bank buraxa bilməz, yalnız mərkəzi bank buraxa bilər. İlk dövrdə mərkəzi banklar da buraxdıqları kağız pulları qızıl təmin etdi. Yəni hər hanı kağız pulu sahibinin tələbi ilə qızıl dəyişməyə hazır idilər. Amma yavaş-yavaş dövlət yenə də inhisarından sui-istifadə etməyə başladı və xəzinədə olan qızıldan daha çox kağız pul buraxmağa başladı. Nəticədə inflyasiya, yəni pulun dəyərdən düşməsi fenomeni yarandı”.

“70-ci illərin əvvəllərindən dünya valyutaları tam təminatlıdır”

Iqtisadçının sözlərinə görə, hazırda bütün mərkəzi bankların bəyan edilən əsas hədəfi inflyasiya ilə mübarizədir, halbuki inflyasiyanı elə özləri törədir: “Məhz mərkəzi banklar hökumətləri istənilən qədər pulla təmin etməyə başladı. Təsadüfi deyil ki, tarixdə ən çox fasiləsiz davam edən iki dünya müharibəsi də məhz XX əsrdə baş verib. Əvvəllər hökumətlərin sərəncamında bu qədər pul vəsaiti heç vaxt olmayıb. Amma bədəli də ağır oldu: sürətli inflyasiya. Məsələn, 1923-cü ildə Almaniyada aylıq inflyasiya dərəcəsi 3 250 000% idi, yeni qiymətlər hər iki gündən bir 2 dəfə artırdı. Kağız pula etimad tam sarsılmışdı. Buna görə də II Dünya müharibəsindən sonra yenidən qızıl standartı qayıtmaq cəhdi oldu. ABŞ dolları qızıla, qızıl isə dollara bağlandı. Nəticədə ABŞ-da bu inhisardan sui-istifadə edib xəzinəsində olan qızıldan

xeyli artıq dollar buraxdı, bütün dünya iqtisadiyyatını özünə bağlayandan sonra isə 70-ci illərin əvvəlində dollar qızıla dəyişməkdən birtərəfli qaydada imtina etdi. Yeni hamını aldatdı. Həmin andan etibarən dünyanın valyutaları tam təminatlıdır. Başda ABŞ olmaqla, dövlətlər nə qədər istəyir, o qədər də pul buraxır və xərclərini örtür. Nəticədə insanların cibində olan pulun dəyəri daim düşür, yeni inflyasiyaya məruz qalır. Fikir verin, insan haqları haqda heç bir beynəlxalq konvensiyada hansı hüquq desən nəzərdə tutulub, amma insanın sabit pula hüququ heç yerdə təsbit edilməyib”.

Ə.Həsənov vurğuladı ki, əgər dövlət təminatlı pul emissiyasını inhisarda saxlayırsa, insanların da ondan sabit pul tələb etmək hüququ olmalıdır: “Əslində dünyada guya ki, bazar iqtisadiyyatı var, amma əslində SSRİ-də olan inzibati-amirlik sistemidir. Çünki dəyər meyarı olan pulu dövlət istədiyi qədər buraxa bilər və

nəticədə hər şeyin qiymətinə inhisarını bərpa edəcək. Amma bu proses hələ bir neçə il çəkə bilər. Hələlik isə kriptovalyutaların populyarlığı artan xətlə gedəcək. Azərbaycanda kriptovalyuta, ümumiyyətlə, pul hesab edilmir. Bizim qanunvericiliyə görə pul yalnız hər hansı dövlətin buraxdığı valyutadır”.

Cəmiyyətin dövlətlərə cavabı: azad kriptovalyuta...

Əkrəm Həsənov onu da qeyd etdi ki, müasir texnologiyaların sürətli inkişafı dövründə kriptovalyuta da məhz belə cavab oldu: “Onun əsas üstünlüyü konkret ölkəyə və emitentə bağlı olmaması və miqdarının məhdud olmasıdır. Buna görə də inflyasiya ehtimalı və manipulyasiya obyektli təhlükəsi olmasa azdır. Məsələn, elə həmin bitkoinin miqdar cəmi 21 mln. ədəddir və buraxılışı müəkkəb və müxtəlif şəxslərin hərəkətlərindən asılı olar sistemə bağlıdır. Hər bir bitkoinin tarixini belə sistemdə görmək olan. Mərkəzi bankların (*əsasən Federal Ehtiyat Sisteminin*) isə daim hətta rəsmi bəyan edilməyən pul nişanlarını da buraxılması haqda şübhələr səngimir. Yeni ənənəvi valyutaların hətta rəsmi elan olunan miqdarı belə şübhəlidir. Həm də bitkoin kisəsi yaratmaq bank hesabı açmaqdan xeyli asandır. Şəbəkədə kəsə yaratmaq və nə istəyirsən al və sat. Özü də anonim qaydada. Bu da bitkoin sahiblərinə həmçinin dövlət nəzarətindən kənar qalmaq imkanı da yaradır. O cümlədən qanunsuz əməliyyatlar üzrə: vergidən yayınmaq, çirkli pullar yumaq və s. Hələlik dövlətlər bu problemi həll edə bilmir. Amma bunun üzərində iş gedir. Böyük ehtimalla nəticədə tarixdə olduğu kimi dövlət necə ki, əvvəlcə qızıl və gümüş pulları, sonra isə kağız pulları inhisarına aldı, elektron pulları da elə alacaq. Bunun bir yolunu tapacaq. Buna görə də vətəndaşlarımız bilməlidir ki, bəli, hazırda bitkoin etibarlı puldur. Ən azı ənənəvi

inhisarını bərpa edəcək. Amma bu proses hələ bir neçə il çəkə bilər. Hələlik isə kriptovalyutaların populyarlığı artan xətlə gedəcək. Azərbaycanda kriptovalyuta, ümumiyyətlə, pul hesab edilmir. Bizim qanunvericiliyə görə pul yalnız hər hansı dövlətin buraxdığı valyutadır”.

Əkrəm Həsənov onu da diqqətə çatdırdı ki, Azərbaycanda bitkoin pul hesab olunmadığından onunla aparılan əməliyyatlar alqı-satqı hesab olunmur: “Kriptovalyutanı dövlət buraxmır deyə bizim qanuna görə o, sadəcə, əmtəələrdən biridir. Deməli, sərbəst dövr edə bilər. Məsələn, mən kompüterimi kiməsə bitkoin müqabilində satırsam, bu, alqı-satqı deyil, dəyişmə müqaviləsi hesab olunacaq. Yeni mən kompüter verərəm, digər tərəf isə əvəzində mənə bitkoin verir. Sanki bitkoin də bir əşyadır. Buna görə də manatın yeganə ödəniş vasitəsi olması prinsipi formal olaraq pozulmur bu halda. Amma məsələn, mən ölkədə kompüterimi dollara və ya avroya sata bilməzdim, çünki sonuncular bizdə pul vahidi hesab olunur. Bu baxımdan Azərbaycanda hələlik heç bir məhdudiyət yoxdur və əminəm ki, bitkoinlə əməliyyatlar bizdə də artıq var və yəqin ki, artır. Biz balaca ölkəyə deyən inanmıram ki, yaxın dövrdə bu məsələyə dövlət müdaxilə edə bilsin. Heç ənənəvi pul sistemi çərçivəsində savadlı və dürüst məmurlarımızın qıtlığı var. O da ola belə müəkkəb məsələlərə girişə bilənlər olsun. Hələlik iri dövlətlərin təcrübəsini izləyib onların nə edəcəklərini gözləyəcəyik. Odur ki, hələlik bitkoin Azərbaycanda da at oynada biləcək”.

Ölkədə baramaçılığın və ipəkçiliyin inkişafına dair 2018-2025-ci illəri əhatə edən Dövlət Proqramı bu sahəyə dövlət dəstəyinin gücləndirilməsi, ixrac potensialının artırılması və kənd yerlərində məşğulluğun təmin edilməsinə yönəlib.

Proqramda qeyd olunur ki, Sovet ittifaqı dövründə Azərbaycanda ipəkçilik inkişaf edib və yaxşı ənənələr formalaşsa da, sonradan bu sahədə müşahidə olunan geriləmə ipəkçiliyin tənzümlü ilə nəticələnib. 1970-ci ildə Azərbaycanda 3.2 min ton idisə, getdikcə artaraq 1991-ci ildə 5.9 min tona çatıb. Sonradan istehsal azalıb, 2015-ci ildə cəmi 236 kiloqram yaş barama istehsal olunub. Əsas hədəf 2025-ci ildə istehsalı 6 min tona çatdırmaqdır.

İpək istehsalı və ixracını stimullaşdırmaq üçün bununla məşğul olan yerli şirkətlər barədə məlumatlar Azərbaycanda istehsal olunan malların vahid məlumat bazası üzrə portaldə yerləşdiriləcək. Bu vəzifəni həyata keçirmək isə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi, İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinə tapşırılıb. Son illər baramaçılıq və ipəkçiliyin inkişafı üçün bir neçə addım atılıb. Xaricdən ipəkqurdu toxumları gətirilərək kümçülərə pulsuz paylanır. Bundan başqa, bölgələrdə baramaçılığın yem bazasını təşkil edən tut ağaclarının tingləri əkilib. Qax Damazlıq İpəkçilik Stansiyası dövlət vəsaiti hesabına yenidən qurulur. Kümçülərə hər kiloqram yaş barama üçün 5 manat subsidiya verilir. Ekspertlər hesab edir ki, son bir neçə ildə baramaçılığın stimullaşdırılması üçün atılan ayrı-ayrı addımlardan sonra təsdiq olunan dövlət proqramı kompleks tədbirlərin başlanğıcı kimi qiymətləndirilməlidir. Bu tədbirlər bir neçə istiqaməti əhatə edəcək.

Proqram çərçivəsində 2018-2020-ci illərdə tədarük olunmuş baramanın ilkin emalı üçün barama qurutma məntə-

Kənd təsərrüfatında yeni prioritet- baramanın içindəki valyuta

Müslüm İbrahimov: "Dövlət bu sahənin inkişafını öz üzərinə götürüb və investor rolunda özü çıxış edir"

qələrinin, o cümlədən Ağcabədi, Balakən, Bərdə, Göyçay, Tovuz, Zaqatala və Zərdab rayonlarında barama qəbulu və emalı məntəqələrinin yaradılması nəzərdə tutulur.

Baramaçılığın iqtisadi baxımdan nə dərəcədə əhəmiyyətli bir sahə olduğu bellidir. Bu sahənin dövlət üçün prioritet elan olunması və bununla bağlı dövlət proqramının qəbul olunması müsbət bir addım kimi dəyərləndirilə bilər. Bəs görsən, Azərbaycanda ipəkçiliyin inkişafı büdcəyə nə qədər xeyir gətirəcək? Ölkəmiz ipək ixracından nə qədər qazana bilər? Dünya bazarında Çin kimi böyük bir ixracatçısı olan ipək bazarında Azərbaycan da yer tuta bilərmi?

"Yeni Müsavat"a açıqlamasında bu sualları cavablandıran kənd təsərrüfatı eksperti Müslüm İbrahimov hazırda baramaçılıq sahəsinin ölkənin aqrar siyasətində prioritet olduğunu bildirdi: "Cənab prezident də çıxışında baramaçılıq, tütünçülük, pambıqçılıq kimi sahələri prioritet elan etdi. Əvvəllər bu sahələrə elə də diqqət yetirilmirdi. Ona görə də bu sahələrin yenidən qurulması başladı. Bunun çox böyük bir əhəmiyyəti var. Baramaçılıq elə bir sahədir ki, onun daxilində kənd təsərrüfatının bir neçə sahəsi birləşir. Burada həm heyvandarlıq var,

həm də bitkililik. Baramaçılığın inkişafı üçün tut ağaclarının əkilməsi də önəmlidir. Həmçinin burada ipəkçiliyin, yeni yüngül sənayenin inkişafından söhbət gedir. Baramaçılıq sahəsi özü böyük bir kompleks əhatə edir. Baramaçılıq özü bir aqrar biznes formasıdır. Bunun üçün xammal zonası olmalıdır. Xammal zonası da birbaşa sənaye məhsulunun yaranmasının başlanğıcıdır. Yeni baramadan sonrakı mərhələdə ipək və ondan da son məhsul hazırlanır. Tarixdə elə bir dövr olub ki, ipək valyuta kimi istifadə olunub. Bu gün də onun dəyəri çox yüksək-

dir. Ümumiyyətlə, baramaçılıqda əlavə dəyər faizi çox yüksəkdir".

Ekspert vurğuladı ki, baramaçılıq həm də əmək tutumlu bir sahədir və işsizlik probleminin aradan qaldırılmasında rol oynaya bilər: "Təbii ki, burada texnologiyalar da tətbiq olunur. Biz indiki situasiyada elə sahələri inkişaf etdirməliyik ki, bir neçə problemi həll edə bilək. Problemlərdən biri işsizlikdir, dövlət yeni iş yerləri yaratmalıdır. İş yerləri olmalıdır ki, insanlar müstəqil şəkildə öz gəlirlərini qazana bilsinlər. Baramaçılıq da elə bir sa-

hədir ki, bir ailə biznesinə çevrilə bilər. Hansısa bir ailə dövlətin bu sahəyə ayırdığı subsidiyalar vasitəsilə bu sahədə fərdi biznesini yarada bilər. Dövlət bu sahənin inkişafını öz üzərinə götürüb və investor rolunda özü çıxış edir. Hər bir ailə heç kimdən asılı olmayaraq ailə biznesi yarada və inkişaf etdirə bilər. Baramanın özü bir məhsul kimi ixrac olunur, onun satışı var. Həm də onu yüngül sənaye üzrə emal məhsullarına ala bilərlər. Ölkə başçısı da təsdiqlədi ki, bu gün 700 kənddə insanlar baramaçılıqla məşğuldur. Bu o de-

məkdir ki, artıq fərdi sahibkarlıq inkişaf edir və müəyyən qədər gəlirin formalaşmasında rol oynayır. Bu il dövlət qarşısına 1000 ton barama istehsalını məqsəd qoyub. 2025-ci ilə qədər artıq 6 min ton barama istehsalı planlaşdırılır. Barama istehsalı artdıqca, digər sahələr də burada iştirak etməyə başlayır. Bu da baramaçılıq və ipəkçiliyin birgə inkişafına gətirib çıxarır. Bu sahələr arasında elə bir bağlılıq yaranır ki, istehsal prosesi xammaldan son məhsula kimi aparılır və əlavə dəyər formalaşdırır. İpəkçilik çox zəhmət tələb edən çətin sahə olsa da, ən çox əlavə dəyər formalaşdıran sahələrdən biridir".

Müslüm İbrahimovun sözlərinə görə, artıq bu sahənin infrastrukturunu yaradılır: "Qax Damazlıq İpəkçilik Stansiyası var ki, əvvəllər bərbad vəziyyətdə idi. Cənab prezident tapşırıq verib ki, o, yenidən qurulmalıdır. İnfrastrukturun yaradılması hələ o demək deyil ki, bu, birbaşa məhsul istehsalına təsir edəcək. Əksinə, məhsul istehsalı artdıqca infrastruktur formalaşmağa başlayır. Dövlət bu sahədə əsas investor rolunda çıxış edir və ilk növbədə infrastrukturun yaradılmasında iştirak edəcək.

Baramaçılıq sahəsində iştirak edib gəlir qazanmaq həvəsində olan və bu sahənin peşəkari olan insanlar var. Onlara dövlət tərəfindən subsidiyalar ayrılacaq. Bütün bu işləri tənzimləyən və ona nəzarət edən struktur da var. Əminliklə deyə bilərik ki, institusional baxımdan bu sahənin inkişafı üçün hər cür şərait yaradılıb. Ancaq burada iqtisadi mexanizmlərin nə dərəcədə düzgün formalaşmasını istehsalın artım tempi göstərəcək".

□ Nərgiz LİFTİYEVA

Böyük obyektlərin saxlanması çətinləşir - çıxış yolu...

Natiq Cəfəri: "Bu cür müəssisələr özəlləşməyə verilməli, bir neçə il vergidən azad edilməlidir"

Neft gəlirlərinin axını dövründə Azərbaycanda çoxlu sayda ictimai obyektlər - mərkəzlər, saraylar tikilib, parklar, yaşıllıqlar salımb. Bu, təkcə Bakı şəhərini deyil, regionları da əhatə edir. Demək olar ki, bütün rayonlarda müxtəlif adda ictimai obyektlər istifadəyə verilib. Hər rayonun özünəməxsus simvoluna həsr edilmiş abidələr, gözəti yerləri düzəldilib. Bundan əlavə, magistral yolların kənarlarında böyük ərazilərdə dekorativ bitkilər əkilib, yaşıllıqlar salımb.

Dünya neft bazarındaki böhranla bağlı gəlirlərin azaldığı son 2 ildə isə inşa olunan obyektlərin baxımı bütün ölkə boyu çətinliklərə səbəb olub: böyük binaları, bahalı avadanlıqların quraşdırıldığı mərkəzləri, yaşıllıqları normal vəziyyətdə saxlamaq, işıqlandırılmasını, suvarılmasını təmin etmək getdikcə dövlət qurumları üçün daha ağır yükə çevrilir. Bu isə həm də dövlət büdcəsindən böyük həcmdə vəsaitlərin həmin obyektlərin saxlanması xərclərinə yönəldilmə-

sini tələb edir.

Yaranmış vəziyyətdən hansı çıxış yolu var? Bu obyekt və parkların saxlanması üçün dövlət büdcəsindən kənar, əlavə maliyyə mənbələrinin tapılması mümkündürmü?

İqtisadçı-ekspert Natiq Cəfəri bildirir ki, saxlanma xərclərinin qarşılınmasında problemlərin yaranacağını hələ böyük obyektlər inşa olunan kənar proqnozlaşdırıblar: "Biz hələ bu idman, konsert kompleksləri, sarayları tikilənədə idarəetmənin düzgün qurul-

masının gələcəkdə saxlanma xərclərinin qarşılınması baxımından böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirmişdik. O zaman dediklərimiz nəzərə alınmadı, indi isə bu kimi problemlərlə

üzlənib".

Ekspertin sözlərinə görə, bir sıra obyektlərin özəl ellərə verilməsi yaranmış vəziyyətdən çıxmaq üçün ən doğru yol ola bilər: "Bu obyektlər ya

özəlləşdirilə, ya da uzunmüddətli müqavilələr əsasında idarəetməyə verilə bilər. Nəzərə almaq lazımdır ki, bezi böyük obyektlərin saxlanma xərcləri həddindən artıq yüksək olduğu üçün özəl şirkətlərin marağında olmayacaq onları almaq, yaxud idarəetməyə götürmək. Buna görə də burada dövlətin təşviqədi, stimullaşdırıcı addımlarına ehtiyac yaranacaq. Bu addımlardan ən əsası isə həmin obyektlərin uzun müddətə vergidən azad edilməsi ola bilər. Yeni dövlətin burada əsas qazancı o olacaq ki, tikilən binalar, avadanlıq və qurğular daim baxımlı olsun, işlək vəziyyətdə qalsın".

N.Cəfəri hesab edir ki, əsas çətinlik parkların və yolların yaşıllıqların saxlanması ilə bağlı yaranır. "Dünya təcrübəsində belədir ki, bu cür yaşıllıq və parklar bələdiyyələrin balansında olur, baxımı da onlar təmin edirlər. Lakin Azərbaycanda hazırda belə

ərazilər yerli icra strukturlarının balansındadır. Onlar da baxım işlərini, tikinti və salınma işlərində olduğu kimi, əksər hallarda yükleyirlər biznesin üstünə. Azərbaycanda bələdiyyə orqanları elə güclü deyil ki, belə geniş park və yaşıllıqları saxlaya bilsin. Onların gəlir imkanları, hüquqları çox məhduddur. Faktiki olaraq, yerli icra orqanlarının əlavəsinə çevriliblər. Buna görə də park və yaşıllıqları onların idarəetməsinə verməklə yanaşı, bələdiyyələrin gəlir imkanlarının artırılmasına da böyük ehtiyac var. Bir sıra yerli xarakterli vergilərin bələdiyyə büdcəsinə toplanmasına icazə verilsə, bələdiyyələr bu işin öhdəsindən uğurla gələ bilərlər".

Ekspert deyir ki, dövlət vəsaitləri hesabına inşa edilən obyektlər, yaradılan yaşıllıq və parkların dövlətin idarəetməsindən çıxarılması üçün hələ gec deyil: "Bir neçə il də keçsə, yaradılan, tikilən obyektlər köhnələcək, amortizasiya xərcləri o qədər artacaq ki, hətta stimullaşdırıcı tədbirlərlə belə biznesdə onlara maraq yarada bilməyəcəyik".

□ DÜNYA

Simali Koreya tərəfindən növbəti ballistik raket buraxılışından sonra Yaponiyanın baş naziri Şinzo Abe ilə ABŞ prezidenti Donald Tramp arasında telefon danışığı olub.

Yaponiya Xarici İşlər Nazirliyindən AZƏRTAC-ın bu ölkədəki xüsusi müxbirinə göndərilən məlumatda bildirilir ki, noyabrın 29-da səhər saatlarında liderlər arasında baş tutan telefon danışığı təqribən 20 dəqiqə çəkib. Telefon danışığı zamanı Yaponiya və ABŞ beynəlxalq ictimaiyyətlə birlikdə Şimali Koreyaya qarşı təzyiqləri maksimum həddə çatdırmaq barədə razılığa gəliblər. Şinzo Abe jurnalistlərə müsahibəsində bildirib ki, iki ölkə arasında möhkəm ittifaqa əsaslanan liderlər Şimali Koreya rəhbərliyinin siyasətini dəyişməsi üçün mümkün olan bütün addımları atacaqlarını bildiriblər.

D.Tramp ilə Ş.Abenin telefon danışığını şərh edən Ağ Ev də bildirib ki, Şimali Koreyanın son ballistik raket sınağı bu ölkəni beynəlxalq ictimaiyyətdən daha da təcrid edir. Tərəflər Şimali Koreyaya qarşı mübarizəyə sadıq qalacaqlarını bir daha təsdiq ediblər.

Şimali Koreya isə bəyan edib ki, noyabrın 28-də yerli vaxtla saat 02:47 radələrində ABŞ sərhədlərinə çata bilən qitələrarası ballistik raketini Yaponiya istiqamətində uğurla sınaqdan keçirib. Raket 1000 kilometr məsafə qət etdikdən sonra Yapon dənizinə düşüb. ABŞ Müdafiə Nazirliyi sözcüsü polkovnik Robert Manning raket atılması ilə bağlı verdiyi

açıqlamada bunun qitələrarası ballistik raket olduğunu deyib. Raketin ABŞ ərazisini vura biləcəyi ilə bağlı xəbərə Donald Tramp "Bununla maraqlanaçağım. Müzakirə edib qiymətləndirəcəyik" cavabı vermişdi.

Yaponiya Müdafiə Nazirliyi də ballistik raketin xüsusi iqtisadi bölgəyə düşdüyünü açıqlayıb. Yapon mediası raketin təxminən 50 dəqiqə havada qaldığını bildirib. Yaponiya hökuməti bildirib ki, "Şimali Koreyanın davam edən təcridatçı davranışları qəbul oluna bilməz". Baş nazir Shinzo Abe də BMT Təhlükəsizlik Şurasını təcili toplaşmağa çağırıb. Şimali Koreya indiyə qədər ən böyük nüvə sınağını sentyabrın 3-də və bu il ikinci ballistik raket sınağını sentyabrın 15-də həyata keçirib.

Bu arada Pxenyən davranışlarından məmnunluğunu gizlətməyib. Şimali Koreya hökuməti "Hwasong-15" qitələrarası ballistik raketini uğurla sınaqdan çıxardığını bəyan edib (avropa.info). KXDR raketin ABŞ ərazisini vura biləcəyi qüdrətdə olduğunu bildirib.

Cənubi Koreya isə Koreya Xalq Demokratik Respublikasının ballistik raket sınağı keçirməsinə dərhal cavab verib. Axar.az xəbər verir ki, bu barədə məlumatı "Rexap" agentliyi yayıb. Agentlik Seulun ballistik raket sınağından bir neçə dəqiqə sonra öz raketlərinin sınağını keçirdiyini bildirib. 20 dəqiqə davam edən sınaq zamanı Cənubi Koreyaya məxsus 3 raket iki ölkə arasındakı sərhəd zonasına yaxın əraziyə

Dünya böyük nüvə savaşı astanasında - ABŞ və Şimali Koreya üz-üzə gələ bilər

Hikmət Hacızadə:
"Böyük savaş iki halda başlaya bilər"

düşüb.

"ABŞ və Yaponiya Koreya Xalq Demokratik Respublikasına maksimum təzyiqli göstərmək üçün razılığa gəliblər". "Gununesi.info xəbər verir ki, bu barədə Yaponiyanın baş naziri Sindzo Abe Tokioda ABŞ prezidenti Donald Trampa görüşünün yekunu üzrə mətbuat konfransında bəyan edib. O qeyd edib ki, təzyiqdə məqsəd Şimali Koreyanın nüvə işlərinin dayandırıl-

Tofiq Zülfüqarov:
"Çinlə razılaşdırılmadan heç bir addım atıla bilməz"

masidir: "İndi dialoq xətrinə dialoq aparmağın vaxtı deyil. Artıq Koreya Xalq Demokratik Respublikasına təzyiqli göstərməyin vaxtıdır".

Ekspertlər hesab edir ki, bu tip Şimali Koreya raketlərinin ilk dəfə rekord yüksəklikdə - 4475 kilometrə çatması bəşəriyyətin ciddi bir təhdidlə üz-üzə qalmasından xəbər verir. Bu yüksəkliyi əldə edən ballistik raketlərin 10000 kilometrə qədər radiusda hədəf-

lərə qarşı effektiv olması mümkündür. Bir sıra ölkələr artıq Şimali Koreyanın hərəkətlərini kəskin şəkildə qınayıblar. Tokio isə onları təcridatçı adlandıraraq, rəsmi etirazını dilə gətirdi. Tezliklə BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının çağırılacağı barədə də xəbərlər var.

Bir sıra müşahidəçilər dünyanın böyük nüvə müharibəsinin Astanasından olduğu barədə bizimlə razılıqla deyirlər. Aydın məsələdir ki, xarici müdaxilə ilə üz-üzə qalacağı təqdirdə Pxenyən nüvə arsenalını işə salmaqdan çəkinməyəcək. Üç ABŞ aviadaşyıcısının Koreya sahillərində olması nəzərə alınsa, vəziyyətin kifayət qədər gərgin olduğunu demək mümkündür.

Politoloq Hikmət Hacızadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, böyük savaş iki halda başlaya bilər: "Birincisi, ABŞ Çinin və Rusiyanın bu məsələdə razılığını alsın; ikincisi, Şimali Koreya daha da qudurub raketlərini konkret ABŞ və ya onun müttəfiqlərinə göndərsə. Ancaq o halda ABŞ-a Rusiyanın və Çinin xeyir-duası lazım olmayacaq". Ekspert hərbi əməliyyat-

ların nüvə müharibəsinə gətirib çıxara biləcəyi ehtimalını istisna etmir: "Ona görə də ABŞ prosesləri ləngidir".

Sabiq xarici işlər naziri Tofiq Zülfüqarov isə əksini düşünür: "Mən hesab edirəm ki, müharibə olmayacaq. Çünki bu, heç kəsin xeyrinə deyil. Hiss olunur ki, Koreya səhnəsində müxtəlif qüvvələr rol oynamağa çalışır. Burada bizim məkana yaxın oyunçular da var. Amma hesab etməyirəm ki, kimsə vəziyyəti nüvə müharibəsinə gətirib çıxaracaq". **Sabiq nazir müharibəyə imkan verməyəcək daha bir güc mərkəzinin olduğuna diqqət çəkdi:** "Həm də bölgədə böyük nüfuzlu malik olan Çin bunda maraqlı deyil. Çin daim proseslərdə iştirak edir və onun nüfuzu çox böyükdür. Çinlə razılaşdırılmadan heç bir addım atıla bilməz. Nüvə silahının bir müsbət cəhəti ondan ibarətdir ki, bu silaha malik olan tərəflər ondan istifadə etməyə çəkinirlər. Çünki onun nəticələri hər bir tərəfə mənfi təsir edəcək".

□ Cavid TURAN

Sabiq baş prokurorun dinlə bağlı paylaşımı mübahisə doğurdu

İxtiyar Şirin: "Bu şiiyədir, bu sünnidir" kimi məsələləri İslam aləmindən götürmək lazımdır"

Kənan Rövsənoğlu: "Bu, çeynənmiş bir mövzudur"

Azərbaycanın keçmiş baş prokuroru İxtiyar Şirin Facebook sahifəsində paylaşdığı son dini video geniş müzakirələrə səbəb olub. "İslam şiiyəsinin ardındakı gerçək" adlanan videoda bir sıra təzadlı məqamlar var.

Sabiq baş prokurorun İran rejiminə münasibəti mənfi olduğu və sünnilərə simpatiyası olduğu üçün bu cür təbliğat xarakteri daşıyan paylaşım etməsi barədə iddialar var.

"Yeni Müsavat"a açıqlamasında İ.Şirin bu iddiaları yalanladı, şiə məzhəbinə bağlı olduğunu söylədi: "Bu məsələ ilə bağlı Azərbaycanda müzakirə aparılmasına ehtiyac var. Biz bunların həqiqətə çatması üçün məhz müzakirələr aparmalıyıq. Fars şiəliyi ilə bağlı müəyyən

söz-söhbətlər gəzir. Bizim üçün bu məsələ tam aydın olmalıdır ki, türk və fars şiəliyi arasında fərqlər varmı? Biz belə müzakirələr aparmaqdan çəkinməməliyik. Keçmiş baş prokuror olmaqdan daha vacibi mən bir azərbaycanlıyam. Bu baxım-

dan belə bir dini video paylaşdım və düşündüm ki, bu istiqamətdə hər hansı bir müzakirələr aparmağın heç bir zərəri olmaz. Mən şiəyəm. Əhli-Beyt eşqi ilə yaşayan ocağın nümayəndəsiyəm. Atamın evi ocaq olub. Müsəlmanam, çalışıram ki,

ibadətərimə əməl edim. Əslində mən nə şiəyəm, nə də sünniyəm, müsəlmanam. Bu ayrılıqları qurtarmaq lazımdır. "Bu şiiyədir, bu sünnidir" kimi məsələləri İslam aləmindən götürmək lazımdır. Bu bizim inkişafımıza, dostluğumuza, münasibətlərimizə çox böyük əngəldir. Kim nə ilə istəyirsə yaşasın. Amma bunu çox qabardıb qarşıdurma yaradacaq səviyyəyə çatdırmamalıyıq. Biz araşdırmalıyıq ki, şiəliklə bağlı gəzən söz-söhbətlərin kökü haradandır, şiəlik nədir, fars və türklər arasında, eləcə də, başqa xalqlarla fars və türkləri şiəliklə bağlı ayıran nədir. Araşdırmalıyıq ki, farslar və bizlər arasında hansı dinlə bağlı fərqlər var ki, onların bizə münasibətləri bir qədər soyuqdur. Məhz bunları aydınlaşdırmağımız çox vacibdir. İstənilən mövzu müzakirəyə açıq olmalıdır. O videoda deyilənlərə inanıb-inanmamaqla bağlı heç nə deyə bilmərəm. Müzakirə etmək lazımdır. İndiki İran rejiminə elə bir mənfi münasibətim olmadığı üçün bu videonu onların əleyhinə paylaşmaq kimi niyyətim olmayıb".

İ.Şirin Azərbaycan-İran münasibətlərinin vacibliyinə də toxundu: "Hazırda Azərbaycan-İran münasibətləri

getdikcə yaxşılaşır. Bunu Azərbaycan və İran üçün vacib münasibətlər sayıram. Hər iki ölkə arasında işbirliyi təbii olmalıdır. Çünki biz bir mədəniyyətin yetişdirdiyi xalqlarıq, eyni mədəniyyətin üzərində formalaşmışıq. Biz düşmənçilik üzərində qurmadan farslar üçün də çox xeyirli olacaq müzakirələr açmalıyıq. Bu dövrə qapalı heç bir məsələ ola bilməz. Məndə bir sual yaranıb. Əgər Əhli-Beyt insanlarının, imamlarının ulu nəvələri İran şahlarının şahzadələrindən biri olsa, bunun nəyi pisdir ki? Əksinə, bu fəxslər o dövlətin varisləri kimi farslar üçün dəyərli insanlara çevrilirlər. Həm dini, həm də qanunçuluğu baxımından xoş bir münasibət yarana bilər. Bu da İslamın farslara qəbul etdirilməsində onların heç bir şey itirmədiklərini göstərir.

Müəyyən zamandan sonra düşünürəm ki, həm İranda yaşayan türklərin həyatında, həm də Dağlıq Qarabağ münasibətlərinin həlli məsələsində İranın müsbət müvqeyinin şahidi olacağıq. Bu da hər iki ölkə xalqı arasında daha da yaxın münasibətlərin yaranmasına səbəb olacaq. Bunun olması İranın tərəfdarıyam. Şiəliyi tənqid edənlər də az deyil, buna səbəb də odur ki, biz şiəliyin köklərinə doğru gedə

bilirik, aydınlaşdırmaq istəmirik. Bunu etmək İslamın yollarından biridir. Özü də bunları İslamın verdiyi dəyərlərlə deyil, tarixin axarında gedən proseslərlə araşdırmalıyıq, o zaman hər şey tam aydınlığı ilə bizə məlum ola bilər".

Dini ekspert Kənan Rövsənoğlu bildirdi ki, bu mövzunun ətrafında uzun zamandır müzakirələr gedir: "Bir növ bu mövzu çeynənmiş bir mövzudur. Farsların şiəliyə daha çox bağlı olmalarının Sasani sülaləsi ilə bağlanması, yəni farslarla şiəliyin özləşdirilməsi cəhdləri olub. Amma bunların hamısının tarixi və məntiqi baxımından cavabları var. Birincisi, farslar türklər tərəfindən şiələşdiriliblər. Özü də Səfəvi dövründən sonra farsların şiələşdirilməsi baş verib. Əslində İmam Hüseynin oğlu Zeynaləbəddinin sasanı şahzadəsindən olması barədə fikirlər də şübhəlidir. Digər tərəfdən, məntiqə Zeynaləbəddin təbliğ olunması, müqəddəsləşdirilməsi lazım idi. Çünki o, həm Peyğəmbər qanı daşıyırdı, həm də sasanı. Bunlar müzakirə edilən və müzakirə olunmaqda davam edəcək mövzulardır. Bunun üzərindən hansısa bir xalqın hansı məzhəbdə daha çox olmasını izah etmək absurdur".

□ Cavansir ABBASLI

ABŞ-da həbsdə olan İran əsilli iş adamı Rza Zərrabla bağlı proseslər sürətlə davam edir. ABŞ-ın İrana qarşı sanksiyalarını qırmaqda təqsirləndirilən "Xalq Bank"ın keçmiş müdir müavini Mehmet Hakan Atilla artıq hakim qarşısına çıxarılıb. Onun vəkilləri prosesin təxirə salınmasını tələb etsə də, tələb rədd edilib. Son aylardakı heç bir prosesə qatılmayan Azərbaycan əsilli türk Rza Zərrabın isə təxmin edildiyi kimi, prokurorluqla anlaşıldığı və şahid olduğu dəqiqləşib. Zərrabın haqqındakı üç həftə davam etməsi planlaşdırılan prosesdə ən kritik üç gün başlayıb. Bu arada Zərrabın hələ də türmədə ABŞ-ın hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən nəzarət altında olduğu ortaya çıxıb.

Məhkəmə və onun detalları
 BBC yazır ki, prosesin hakimi Nyu-York Bölgə Məhkəməsinin hakimi Riçard Bermandır. Hakim Berman prosesdə işin adını "ABŞ Mehmet Hakan Atillaya qarşı" olaraq təqdim edib. O, potensial üzvlərə müraciətində deyib: "Burada eşidəcəyiniz kimi, cənab Atilla ilə eyni və ya oxşar ittihamlarla günahlandırılan digər şəxslər də var, lakin həmin şəxslər bu işdə sizin qarşınızda mühakimə olunmayacaq. Cənab Atillaya qarşı ittihamnamədə altı ittiham irəli sürüldü".

İlk gündə 12 münsif üzv ilə 6 ehtiyat üzvün seçimi tamamlandı. Beləcə, işin də başlanması üçün bir maneə qalmayıb. Məhkəmənin sonunda şübhəliyə günahkar olub-olmaması ilə bağlı qərarı 12 üzv verəcək. Qərar əldə edilməsi üçün isə yekdil rəy şərtidir.

Şübhəliyə günahkar bilindikləri təqdirdə cəza ilə bağlı qərarı hakim verəcək. Berman məhkəmənin təqribən üç-dörd həftə çəkəcəyini təxmin etsə də, gözlənilməyən hadisələr, yaxud dəlil və ya şahidlərin istintaqı səbəbi ilə bir neçə gündük gecikmələrin mümkünlüyünü də vurğulayıb.

Atillanın vəkili Viktor Rocco müdafiə çıxışını edərək Zərrabı və "Xalq Bankı"n keçmiş müdiri Süleyman Aslanı ittiham edib. Rocco Aslanın Zərrabdan aldığı rüşvətlə cibini doldurduğunu deyib: "Zərrabın Türkiyədə rüşvət pıramidası qurduğu bilinir. Rüşvət verdiyi şəxslər atasında yüksək səviyyəli məmurlar, vəzifəli şəxslər də var" deyib.

Prokurorluq: Zərrab açar şahiddir

Prokuror köməkçisi David Denton Rza Zərrabın cinayətlərini qəbul edərək, prokurorluqla iş birliyi etdiyini və şahid kürsüsündə Atilla ilə olan münasibətlərini detallarına qədər danışacağını deyib. Zərrabın Atilla işində açar şahid olduğunu söyləyən Denton təqdim edəcəkləri sübutların bank rəhbərinin günahlarını sübut edəcəyini deyib.

Prokurorluq Zərrabı qoruyur

İddiaları rədd edən Rocco "yüksək vəzifəli şəxslərə ayaqqabı qutularında rüşvət yollayan Atilla yox, Zərrab idi. Müttəhim kürsüsündə oturmalı olan şəxs Rza Zərrab az cəza alma, ya da heç bir cəza almamaq ümidi ilə ittiham tərfi ilə anlaşıldı. Hazırda prokurorluq Zərrabın küreyini oxvalamaqla məşğuldur" deyib.

Rocco eyni zamanda deyib ki, Atilla Zərrabın çoxlu sayda qurbanlarından biridir: "ABŞ İrana 5 min kilometr uzaqlıqda iken, Türkiyə sərhəd qonşusu və iki ölkə iş görmək zorunda idi». OFAC da (ABŞ-ın Xəzinə Nazirliyinə bağlı olan Xaricilərin Mal Varlığına nəzarət ofisi) bütün bunları əvvəldən bilirdi.

Zərrab türməyə qadın salmağa çalışdı

Vəkil deyib ki, R.Zərrab Atilladan "həbsdən çıxış kartı" olaraq istifadə etməyə çalışıb. Zərrabın bu işlərdən milyardlar qazandığını, Türkiyə siyasətçilərinə də on milyonlarca rüşvət verərək, işini gördüyünü iddia edən Rocco,

Rza Zərrabın məhkəməsində şok faktlar üzə çıxır

İranlı iş adamı məhkəmədə şahid qismində iştirak edir; o, həbsdəki "Xalq Bank" rəhbərinin hansı sirlərini bilir?

Zərrabın Nyu-Yorkdakı türmədə qaldığı günlərdə belə gözetçilərə rüşvət verərək, içəri qadın salmağa çalışdığını, içki, narkotik və yemək təmin etməyə nail olduğunu iddia edib.

Şahid olaraq ifadə verdilər

Hakim Riçard Berman, proses başlayan kimi prokurorluq instansiyasına "bu gün kimləri şahid olaraq çağıracaqsınız" deyə soruşub. Denton, Zərrab xaricindəki adları belə sıralayıb: OFAC-dan (Əcnəbilərin Mal Varlıqlarını

Nəzarət Ofisi) təmsilçisi Mark Dubovitz, FTB agenti Lisa Palluconi, FTB şahidi Bülent Bulut".

Altı ayrı ittiham

Rza Zərrabın müttəhimlikdən çıxarıldığı iddianamədə səkkiz şəxsə 6 ittiham yönəldilib. Bunların ardıcılığı belədir: "ABŞ və xüsusən də ABŞ Xəzinə Nazirliyini aldatmaq üçün tele qurmaq, Beynəlxalq Təcili İqtisadi Güc Qanununu pozmaq, bankçılıq sistemində dələduzluq etmək, qara pul yumaq, qara pul üçün

tələ qurmaq".

Bundan başqa, dünən möhürü qırılan məhkəmə sənədlərinə görə, Zərrab 26 noyabrda gizli dindirmə zamanı haqqındakı 7 ittihamı qəbul edib. Sənədlərdən də məlum olur ki, Zərrab cib telefonu və spirtli içki kimi qadağan olunmuş əşyaları həbsxanaya gətirtmək üçün türmə işçilərinə rüşvət verməyə çalışdığı üzə çıxıb. Bu hadisəyə görə də Zərraba qarşı daha bir ittiham irəli sürülüb. Zərrabın məhkəmədə üç gün boyunca ifadə verəcəyi gözlənilir.

Üç gün boyunca çarpaz sorğu-sual

Zərrabın haqqındakı ittihamları qəbul etməsi və prokurorluğun lehinə jüri qarşısında şahidlik etməyi qəbul etməsi ilə üç həftə davam etməsi planlaşdırılan məhkəmə işindəki ən kritik üç gün dünən başlandı. Zərrabın şahid ifadəsini baş prokuror köməkçilərdən olan Sid Kamaraju jüri qarşısında alacaq. Zərrab daha sonra Atillanın vəkili Viktor Roccoyun çətin sualları ilə üzleşəcək.

Zərrab hələ də qandallıdır

Zərrab hələ də türmədə Amerika hüquq-mühafizə orqanlarının xüsusi nəzarəti altındadır. Prokuror köməkçisi

Sid Kamaraju prosesdən sonra Riçard Bermanın Zərrabın prosesə necə gətiriləcəyini öyrənmək istədiyini deyib. Sual yarıdan daha bir məqam isə Zərrabın məhkəmədəki hücrə bloqundan çıxarılandan sonra jürini qabağından qandallı olaraq keçirilib-keçirilməyəcəyi ilə bağlı idi.

Verilən cavablardan isə bəlli olub ki, Zərrab çarpaz ifadəsi alınarkən zaman-zaman stuldan qalxıb, jürinin qabağında dayanacaq. Bundan başqa, Zərrab kürsüyə çıxacaq, sorğu-sual isə cümə gününə qədər davam edə biləcək.

Milyardlar, milyardlar və milyardlar...

«Reuters»in Enerji Bazarı Tənzimləmə Qurumunun (E.ON) məlumatlarına əsasən, 2014-cü ilin hesablamaları Türkiyənin 2012-ci ildə İrandan aldığı neft və təbii qazın dəyərinin 10 milyard dollardan çox olduğunu göstərib.

Türkiyə Statistik Qurumundan (TSQ) əldə edilən məlumatlara görə isə 2011-ci ildə İrana ixracatı 1 ton olan qızıl, 2012-ci ildə təqribən 126 tona yüksəlib və bunun dəyəri də təxminən 6.5 milyard dollar olaraq hesablanır. Əlavə olaraq, eyni ildə Türkiyənin BƏƏ-yə etdiyi qızıl ixracı da 85 ton və 4.6 milyard dollar olub.

Prokurorluğun iddiasına görə, qiymətli metal ticarəti üzərindəki sanksiyaların artırılmasından sonra pullar İrana "xeyali tranzit buğda ticarəti" ilə göndərməyə başlandı.

Zərrab 2014-cü ilin aprelinde AHaber-ə verdiyi müsahibəsində buğda və dərman satışına başladığından sonrakı dörd ayda təxminən 1.6 milyard dollarlıq ticarət heyətə keçirdiklərini söyləmişdi.

□ **SEVİNC TELMANQIZI**

15 yaşlı azərbaycanlı qız Trampı özünə heyran etdi

Özündən sonra Lütfizadə kimi iz qoymaq istəyən həmyerlimizin ixtirası dünyanı silkələdi...

Hindistanda keçirilən Qlobal Sahibkarlıq Sammitinə akademik Zərifə Əliyeva adına liseyin eksperimental pilot siniflərinin (İstək liseyi) 9-cu sinif şagirdi, 15 yaşlı Reyhan Camalova ixtirası ilə qatılıb və böyük uğura imza atıb.

"Yeni Müsavat" Təhsil Nazirliyinin sayına istinadən xəbər verir ki, ABŞ prezidenti Donald Trampın baş müşaviri və prezidentin Hindistanda keçirilən Qlobal Sahibkarlıq Sammitindəki nümayəndəsi İvanka Tramp Reyhan Camalovanın nailiyyətini təqdir edib: "Azərbaycandan olan Reyhan Camalova da bu gün bizimlə birlikdədir. Reyhanın 15 yaşı var. Lakin belə gənc yaşda olması onu yağış suyundan enerji istehsal edən şirkətini yaratmaqdan çəkəndirmədi.

Reyhanın güclü bir şüarı var - "Hər dəfə bir evi işıqlandır". Reyhan, sənin işıqlandırdığın hər bir ev dünyanı işıqlandırır. Sənin parlaq zəkan və gərgin əməyin bizim hamımızı ruhlandırır. Təşəkkür edirəm".

Dünyada milyardlarla litr yağış suyundan düzgün istifadə olunsaydı, o zaman ondan potensial enerji kimi istifadə etmək olar. Bu problemi həll etmək üçün Reyhan öz məktəbli dostları və fizika müəllimləri ilə birlikdə yağış suyundan enerji istehsal edən Reynerci (Ra-

inerji) qurğusunu yaradıb. Qurğu dörd əsas hissədən: yağış suyunun kollektoru, su çəni, elektrik generatoru və batareyadan ibarətdir. Yağış suyu kollektoru su çəni yağış suyu ilə doldurur, su isə elektrik generatorunun içi ilə böyük sürətlə axaraq elektrik enerjisi yaradır. İstehsal olunan enerji akkumulyatorlarda toplanır, elektrik şəbəkəsinin xətlərinə düşən təzyiqli azaldır və ehtiyacı olan icmalara elektrikli istifadə etmək üçün əlavə mənbə verir.

Reynerci layihəsi "ClimateLaunchpad" yarışmasının Azərbaycan finalında "Tamaşaçıların ən sevimli startap" adına layiq görülüb. Reynercinin prototipi hazırda 22 led lampaları işıqlandırır ki, bu da təqribi 22 vatt enerji deməkdir. Gənc ixtiraçı bu enerjini çoxaltmağın üzərində işlədiklərini deyir. Bəzi ölkələrdə enerji həddindən artıq bahadır: "Bunun üzərində işləyib enerjini çoxaltdıqdan sonra çox az pul xərcləməklə enerji ala biləcəyik".

Reyhan 5 yaşından kiçik "ixtira"lar etməyə başlayıb. "Robotlar", kağızlardan xüsusi qurğular düzəldib. Qeyri-adi istedadla malik bu gənc gələcəkdə dünyada dönüş yaradacaq layihələrə imza atmağı, "Nobel" mükafatını qazanmağı qarşısına məqsəd qoyub. Gənc ixtiraçı dünyada özündən sonra Lütfizadə kimi iz qoymaq istəyir: "Ən böyük arzum bütün dünyanı lərzəyə gətirəcək kəşflərə imza atmaqdır. İnanıram ki, kiçik ixtiralarım mənə bu yola aparır. İnsanlığa xeyri olan biri olmaq istəyirəm".

Qlobal Sahibkarlıq Sammiti dünyanın hər yerindən yeni sahibkar, sərmayəçi və dəstəkləyiciləri bir araya gətirən məşhur ənənəvi illik sahibkarlıq tədbiridir. "İlk növbədə qadınlar, tərəqqi hamı üçün" şüarı altında keçirilən sammitdə qadın sahibkarların dəstəklənməsi və iqtisadi artımın dünya səviyyəsində saxlanması müzakirə edilir.

□ **SEVİNC**

“Vətəndaşların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində aparılan mütərəqqi islahatların tərkib hissəsi kimi, Prezident cənab İlham Əliyev tərəfindən imzalanmış Tikinti sahəsində qeyri-rəsmi əmək münasibətlərinin qarşısının alınması ilə bağlı nəzarətin gücləndirilməsinə dair tədbirlər haqqında 28 aprel 2017-ci il tarixli Fərmana uyğun olaraq, bu sahədə vətəndaşların əmək hüquqlarının pozulmasına yönəlməmiş qanunsuz hərəkətlərə qarşı ən ciddi mübarizə tədbirləri davam etdirilməkdədir”.

Bu barədə Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən müsavət.com-a verilən məlumata görə, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin Əmək Münasibətlərinin Monitorinqi Mərkəzi tərəfindən qeyri-rəsmi əmək münasibətlərinin qarşısının alınması ilə bağlı bir sıra tikinti obyektlərində, o cümlədən bu növ obyektlərin sifarişçi, podratçı və ya subpodratçıları olan “İ.N.V.” və “XƏZƏR-SV” adlı Mənzil-Tikinti Kooperativləri (MTK), “İNŞAAT KONSTRUKSİYALARI”, “FILEUR GLOBAL SECURITY GROUP”, “RAHATLIĞIN MƏKANI-GOLD”, “AZKO İNŞAAT” və “AVES” adlı məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər (MMC), eləcə də fiziki şəxs Azər Niftəliyevin sahibkarlıq fəaliyyəti ilə bağlı aparılmış səyyar moni-

Prokurorluq kütləvi mənzil fırıldaqlığı ilə bağlı cinayət işi başladı

“Agentlikdən daxil olmuş sənədlər Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində araşdırılır”

torinqlərin nəticələrinə dair həmin agentlikdən daxil olmuş sənədlər Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində araşdırılır.

İlkin araşdırmalarla “İ.N.V.” MTK və “AVES” MMC-nin vəzifəli şəxslərinin dövlət qanunla qorunan mənafələrinə mühüm zərər vurmaqla vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə və Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş qaydada əmək müqaviləsi hüquqi qüvvəyə minmədən xeyli sayda işçilərin hər hansı iş və ya xidmətlərin yerinə yetirilməsinə cəlb etmələrinə şübhələr üçün əsaslar olduğundan faktı görə Cinayət Məcəlləsinin 308.1 (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) və 162-1.1-ci (əmək müqaviləsi hüquqi qüvvəyə minmədən işçilərin hər hansı işlərin yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi) maddələri ilə 2 cinayət işi başlanıb. İbtidai istintaqın aparılması Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin İstintaq idarəsinə həvalə edilib.

Araşdırmalar zamanı həmçinin “RAHATLIĞIN MƏKANI-GOLD” MMC və “AZKO İNŞAAT” MMC tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş qaydada əmək müqaviləsi hüquqi qüvvəyə minmədən işçilərin hər hansı işlərin yerinə yetirilməsinə cəlb edil-

məsi müəyyən edildiyindən, sözügedən hüquqi şəxslərin İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 192.1-ci maddəsi ilə inzibati məsuliyyətə cəlb olunmaları üçün inzibati icraatın açılması barədə qərarlar qəbul edilərək, toplanmış materiallar aidiyyəti üzrə baxılması üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanına göndərilib.

Hazırda qeyd olunan qanunsuz halların tam və hərtərəfli araşdırılmaqla təqsirli şəxslərin dairəsinin müəyyənləşdirilərək cinayət və ya inzibati məsuliyyətə cəlb edilmələri, habelə vurulmuş ziyanın ödənilməsinin təmin edilməsi istiqamətində zəruri istintaq-əməliyyat tədbirləri davam etdirilir”.

Rusiya da uşaq pulu qaydalarını dəyişdi, bəs Azərbaycan?

Natiq Cəfəri: “Azərbaycanda demoqrafik vəziyyət yaxşı olsa da, sosial vəziyyət pisdür”

Rusiyada uşaq pulu verilməsinin qaydaları dəyişib. Rusiya prezidenti Vladimir Putin demoqrafik siyasətlə bağlı yeni qaydaları təsdiq edib. Vladimir Putinin göstərişi ilə 2018-ci il yanvarın 1-dən hər yeni doğulan körpə bir il yarım müddətində aylıq müavinət alacaq. Orta hesabla bu, 10,5 min rubl təşkil edir. Prezident əlavə edib ki, 3 il ərzində bu rəqəm 114,5 milyard rubl vəsait aparacaq.

Qeyd edək ki, Rusiya yeni doğulan uşaqlara, hətta ikinci doğulan uşaqlara da əlavə 250 min rubla yaxın vəsait xərcləyirdi. Ancaq bu vəsait birbaşa pul şəklində yox, həmin ailənin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına və uşağın təhsil xərclərinə yönəldirilirdi. İndi aylıq müavinətin də tətbiq edilməsi yeni doğulan körpə valideynlərinə maddi baxımdan rahatlıq gətirəcək.

Azərbaycanda isə yeni doğulan körpələrə yalnız doğulan

da birçə dəfə birdəfəlik 99 manat müavinət verilir. Əksər dövlətlərdə uşaqlara hansısa formada mavinət ayrılır. Azərbaycanda isə hansısa səbəbdən buna ehtiyac görülür.

Məsələn, qonşu Türkiyədə yeni doğulan uşağa görə 300 TRY (141,57 AZN), ikinci uşağa 400 TRY (188,76 AZN), üçüncü və sonrakılara 600 TRY (283,14) birdəfəlik yardım edilir. Qız uşaqlarına 18 yaşına qədər 55 lira, oğlanlara 50 lira verilir.

Ukraynada ailədəki birinci uşağa görə 1800, ikinci uşağa görə 3570, üçüncü və ondan sonrakı uşaqlara görə isə 7140 dollar müavinət nəzərdə tutulub. Eyni zamanda birinci uşağa görə 12 ay, ikinciyə görə 24 ay, digər uşaqlara görə isə dövlət 36 ay müddətində 714 dollar məbləğində müavinət ödəyir. Belarussda isə birinci uşağa görə yaşayış minimumunun ən yüksək həddinin beş misli, digər uşaqlara görə isə yeddi misli qədər müavinət verilir. Bu ölkədə hətta övladlığa götürülən uşağa görə də dövlət müavinət nəzərdə tutulub. Qazaxıstanda birinci, ikinci və üçüncü uşağa görə 300 dollar, dördüncü uşağdan başlayaraq 515 dollar birdəfəlik müavinət verilir. Keçmiş sovet respublikası olan Latviyada hər doğulan uşağa görə isə ailəyə 560 avro müavinət verilir. Avstriyada ailələrdə uşaqların sayı artdıqca dövlət də öz köməyini artırır. Burada ilk doğulan körpənin 10 yaşına çatana qədər ailəsi 130 avro, 19 yaşına qədər 153 avro alır. Dünyaya gələn ikinci uşağa görə müvafiq olaraq 144 və 165 avro, üçüncü uşağa görə 166 və

188 avro, dördüncü uşağa görə isə 181 və 203 avro müavinət alır. Uşaq ali məktəbə qəbul olduğu halda müavinət 27 yaşa qədər ödənilir. Fransada hətta uşaq dünyaya gəlməmiş anası ona görə müavinət alır. Belə ki, birinci hamiləliyin 5-ci ayından uşağın 3 aylığına qədər 109 avro, ikinci uşağı gözləyən anaya isə 130 avro müavinət verilir. Əgər ailədə üçüncü uşağın doğulması gözlənilirsə, onda hamiləliyin dördüncü ayından uşağın 3 yaşına qədər ailə dövlətdən 975 avro pul alır. Bundan əlavə, hər bir uşaq 18 yaşına qədər dövlətdən müavinət alır. İki uşaq üçün bu, 680 avro, üç uşaq üçün 1550, dörd uşaq üçün 2420, beş uşaq üçün 3300 avro təşkil edir. Əgər uşaqların sayı altıdan çoxdursa, onların hər birinə görə 870 avro ödənilir. 10 yaşdan 15 yaşa qədər olan uşaqların hər biri üçün əlavə 192 avro, 15 yaşdan yuxarı uşaqlar üçün isə əlavə 339 avro pul ödənilir.

ABŞ-da hər uşağa görə aylıq müavinət təxminən 680 dollar təşkil edir. Hər ştatda bu göstərici bir qədər fərqli ola bilər. Böyük

Britaniyada isə uşağa görə müavinət 500 funt sterlingdən artıqdır. İsveç hökuməti isə hər uşağa görə 185 dollar müavinət ödəyir. Bu müavinət uşağın 18 yaşına qədər ödənilir. Üçdən artıq uşağı olan ailələr üçün əlavə müavinət də nəzərdə tutulub. Finlandiyada hər doğulan uşağa görə anaya bir neçə yüz avro pul paket təqdim edilir. Bu paket bir yaşına qədər uşağın bütün xərclərini ödəyir. Hindistan kimi əhalisi çox olan dövlətdə uşaq doğumunu stimullaşdırmaq aktual olmasa da hökumət azuqə çatışmazlığını nəzərə alıb hamilələr və südəmə körpələri olan qadınlara aylıq 99 dollar müavinət ayırmaq, eyni zamanda 14 yaşa qədər uşaqların büdcə hesabına isti yeməklə təmin etmək barədə qərar verib.

Azərbaycanda da aylıq uşaq pulunu bərpa etmək və yeni doğulanlara birdəfəlik ödənişin məbləğini artırmaq mümkündürmü?

Elan

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin tələbəsi Bədəlov Nicat Tamerlan oğlunun tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri bildirdi ki, aztəminatlı ailələrə belə bir yardımın olması çox yaxşı olardı: “Rusiyada doğuş azalıb, hətta ölüm doğuşu üstələyib. Bütün beynəlxalq hesabatlarda da qeyd olunur ki, bu cür davam etsə, 2050-ci ilə qədər Rusiya əhalisinin indiki 145 milyonda 100 milyona qədər azalması ehtimalı da var. Bunu nəzərə alan Rusiya hökuməti təşviq proqramları həyata keçirib. Yeni doğulan uşaqlara da əlavə 250 min rubla yaxın pul verir. Bu vəsait birbaşa pul şəklində yox, həmin ailənin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına, yeni ipoteka kreditlərinin ödənilməsinə və uşağın təhsilə yönəldirilir. İndi yeni qaydaya görə də doğulan hər bir uşağa ayrıca müavinət də verəcək. Bu, ailələrə böyük dəstək verir. Digər qonşu ölkələrə nisbətən Azərbaycanda demoqrafik vəziyyət çox yaxşı olsa da, sosial vəziyyət pisdür. Sosial vəziyyəti ağır olan ailələrə belə bir yardımın olması təbii ki, çox böyük bir dəstək olardı. Çünki uşaqların, əsasən də körpə uşaqların aylıq xərcləri kifayət qədər yüksəkdir. Bir çox hesablamalar onu göstərir ki, hətta uşağa yaşlı insandan çox xərc tələb olunur. Çünki onun saxlanma şəraiti, xüsusilə yeməkləri, tibbi xərcləri ilə bağlı bir çox xərclərin olması ailələrə çox böyük maddi yük olur. Buna görə də düşünürəm ki, Azərbaycanda da müəyyən təbəqəli insanlara, o cümlədən aztəminatlı, yoxsulluq həddində yaşayan insanlara belə bir yardımın olması təbii ki, çox yaxşı olardı”.

□ Günel MANAFLI

Kişilər!!! Diqqət!!! Axırncı sans!!!

Əgər sizə Azərbaycanda, xaricdə kömək edə bilməyiblərsə, onda Dr. Vaiz Səmədov sizə kömək edə bilər

- * Cinsi zəiflik
- * Cinsi marağın azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları
- * Prostatitlər (vəzin böyüməsi)
- * Prostat vəzinin düyünlü adenoması
- * Sonsuzluq
- * Sidik aktların pozulmaları
- * Gərginlik, yuxusuzluq, yaddaşın pozulması və digər kişilərin şikayətləri.

Oğlan uşaqlarında və yeniyetmələrdə

- * Enurez,
- * Saçların tökülməsi,
- * Sızanaqlar,
- * Cinsi orqanların inkişafdan geri qalması (8-10 yaşından sonra).

Doktor V.Səmədova saat 11:00-dan sonra, (050) 213-88-05 nömrəsi ilə əlaqə saxlamaq olar.

Həkimin TV çıxışlarını youtube.com və facebook.com-da izləyə bilərsiniz.

Son zamanlar boşanma sayının artması ilə bağlı bir sıra qurumlar, ictimaiyyətdə müəyyən mövqeyə sahib olan insanlar həyəcan signalı çalır, bunun qarşısının alınması istiqamətində müəyyən təkliflər irəli sürürlər. Təəssüflə qeyd etməliyik ki, əksər boşanmaların, xüsusən də gənc ailələrin dağılmasına səbəb əsasən kənar müdaxilələr, qayınana obrazı olur.

Xüsusən də kənd yerlərinə qayınanalar gəlinə qarşı xüsusi amansızlıq nümayiş etdirir, onu ən ağır işlərdə işlədir. Nəticədə isə gəlin ya evdən qaçır, ya da boşanır. Əksər oğlan övladları anasının sözündən çıxma bilmədiyi üçün analarının həyat yoldaşlarına qarşı olan amansız münasibətinə göz yumur, "o, böyükdür, anamdır" deyərək haqq qazandırır. Nəticədə ailə dağıldıqda isə qayınana "mənim qayınanam da mənə zülm vermişdi, mən dözdüm, amma getmədim, indiki qızlar ailə nədir bilmirlər" deyərək özünə haqq qazandırır.

Elə ailələr də var ki, bura yalnız qayınana deyil, eyni zamanda, qayınata, baldız, bibi, xala da müdaxilə edir. Evdə gəlinə lazımsız bir əşya və ya qulluqçu gözü ilə baxılır. Təəssüflə qeyd etməliyik ki, bu cür münasibət daha çox cahillikdən irəli gəlir. Heç bir dünyagörüşü, savadı olmayan qadın özünə qarşı yaşadığı qəddarlıqları gəlininə qarşı da tətbiq edir. Sanki ona edilənlərin, illərin əzab-əziyyətini, qisasını günahsız bir gəлиндən çıxır. Düzdür, ailəsi dağılmasın, övladları təkterəfli böyüməsin deyərək, bütün haqsızlıqlara, əzab-əziyyətlərə dözüb susan gəlinlər də var. Ancaq bu cür ailələrdə nəticə bəzən daha ağır olur, hətta cinayətə qədər gəlib çatır.

Maraqlıdır, bəs bu neqativ halların, boşanmaların qarşısını almaq üçün hansısa bir

Boşanmalara qarşı dövlət proqramı... varmı?

Fazil Mustafa: "Ailə institutunun dağılmasının səbəbi sosial problemlərdir"

Azad İsayadə: "Kişi, yəni ər anası ilə həyat yoldaşı arasında seçim etməli olur"

dövlət proqramı varmı? Deputat Fazil Mustafa boşanmalarla bağlı dövlət proqramının olmadığını dedi: "Bu, yalnız ailə məsələsi deyil. Bu, cəmiyyətdə iqtisadi inkişaf, sosial vəziyyət, sosial şərtlər və başqa məsələlərlə həmahəngliyi ilə davam edən bir məsələdir. Birinci növbədə ailə institutunun dağılmasının səbəbi sosial səbəblərdir. İlk növbədə iş yerlərinin, məşğulluğun aşağı səviyyədə olması, ailənin gəlir səviyyəsinin keyli aşağı düşməsi istər-istəməz ailədə əsəbi atmosfer mühitə yaranmasına əsas gətirən səbəblərdən biridir. İkinci, cəmiyyətdə əxlaqsızlıq tendensiyasının kəfiyyət qədər genişlənməsidir və

buna qarşı mübarizənin də effektiv olmamasıdır. Bir çox hallarda bunun özü də sosial şərtlərdə xarakterizə olunur. Çünki dolanışqı imkanı olmayan insanların çox vaxt bu fəaliyyətə yönəldiyinin şahidi oluruq. Yaşam şərtləri ağırlaşdıqda insanların bu cür həyat tərzi seçməsi ailə institutunun dağılmasının əsas səbəblərindən biridir. Digər tərəfdən də bu məsələ ilə, ailə dəyərləri ilə bağlı təbliğatın aşağı səviyyədə olmasıdır. Bu da öz mənfi təsirini göstərir. Bu baxımdan mənzil çatışmazlığı, yaşam standartlarının aşağı olması ailə institutuna təsir edir. Əslində bununla bağlı xüsusi proqram qəbul olunmalıdır.

Çünki belə bir proqram, xüsusilə də gənclərin inkişafı və başqa məsələlərlə bağlı proqramlar konkret olaraq problemin çözümlünə yönəlik praktik variantlar çox vaxt nəzərdə tutulmur. Ona görə də ipoteka işləri müəyyən mənada ailələrin işini yüngülləşdirmək üçün nəzərdə tutulmuşdu. Amma 8 faizlik ödəniş ailəni əslində daha böyük sıxıntı içinə salmış oldu. Yəni mənzil alırlar, amma ödəyər bilmirlər. Sosial evlərin tikintisi ilə bağlı məsələ qoyulub. Əgər orada da eyni problemlər qalsın, yəni ödəniş faizləri yüksək olsa, yenə də bu, problemin həlli kimi başa düşülməyəcək. Çox komponentlər var ki, bu məsələnin

əsas səbəbidir, bunun qarşısını almaq bütövlükdə kompleks məsələlərin həllindən keçir".

Anaların öz övladlarının ailəsini dağıdacaq qədər qəddar olmalarına gəlincə isə psixoloq Azad İsayadə bildirdi ki, kişilər çox vaxt haqlı və ya haqsız olmasına baxmayaraq anasının tərəfini saxlayır: "Bu problem həmişə olub. Məişət zorakılığının kökündə çox vaxt bir evin içində xanımların arasında olan münaqişənin olması dayanır. Kişi, yəni ər anası ilə həyat yoldaşı arasında seçim etməli olur. Çox vaxt oğul anasının tərəfini saxlayır. Sözsüz ki, burada psixoloji amil var, həmçinin bunu haradansa ananın oğlunu gəlinə

qışqırması kimi də qəbul etmək olar. İlk sevdiyimiz qadın sözsüz ki, anamızdır. Gözümüzü açandan anamızı görürük və onu həyat kimi sevirik. Zaman keçəndən, böyüyəndən sonra ailə qurmaq lazım olanda ikinci sevdiyimiz qadın, bizə yaxın olan qadın həyat yoldaşımız olur. Burada istər-istəməz konflikt yaranır. Birinci sevdiyimiz qadın ana öz mövqeyini vermək istəmir, ikinci qadın isə tərsinə olaraq öz mövqeyini bərkidir və hansısa hüquqlarını almaq istəyir. Münaqişənin kökü çox vaxt burada olur. Savad, mədəniyyət nə qədər çoxdursa, münaqişə də bir o qədər yumşaq keçir. Amma münaqişə həmişə var. Sadəcə olaraq, çox vaxt bu münaqişə psixoloji səviyyədə qalır. Amma biz görürük ki, psixoloji səviyyədən fiziki təzyiqlərə də, işgəncələrə, alçalmalara da keçə bilər. Bu da ailənin dağılmasına, boşanmalara gətirib çıxarır. Reallıqda heç bir qayınana boynuna almaz ki, oğlunu gəlininə qışqırar. Sadəcə, öz davranışına haqq qazandırmaq üçün deyir ki, mənim də qayınanam mənə qarşı belə olub. Mən bu yolu keçmişəm, sən də keç. Uşaqları da döyündə biz özümüzə haqq qazandırmaq üçün deyirik ki, bizi də dədəmiz döyüb, belə tərbiyə edib. Vaxtilə babam nəməni, atam anamı döyüb, mən də öz həyat yoldaşımı döyürəm. Hansısa mənfi hərəkətlər tarixdə adət-ənənə halını aldığı üçün bu gün bəzi insanlar bunu təkrar edir. Bu, çox yanlış bir düşüncədir".

□ Günel MANAFI

Ağır xəstə olan gənc ifaçı əlillik ala bilmir

Şikayətçi ondan rüşvət istənildiyini deyir, qarşı tərəf isə təkzib edir

Gənc ifaçı Dilşən İbadova redaksiyamıza gələrək şikayətlənib. Şikayətçi bildirir ki, 16 yaşından ağır şəkər xəstəliyinə tutulub. "14 ildən çoxdur ki, bu xəstəlikdən əziyyət çəkirəm. Hazırda 1-ci dərəcəli ağır şəkərdəm. Xəstəliyimin ucbatından dərəcələrlə xəstəxanalar olmuşam, ciyərım partlayıb, sağlamlığımda ciddi fəsadlar yaranıb.

Xəstəliyimlə əlaqədar əlillik statusu almaq üçün bir neçə dəfə qeydiyyatda olduğum 11 sayılı Birləşmiş Şəhər Xəstəxanasına müraciət etmişəm. Lakin 3 ildir ki, hər dəfə bir bəhanə ilə sənədlərimə qol çəkilməyib. Bu günlərdə sağlamlığımda baş verən fəsadlara görə Bakı Sağlamlıq Mərkəzində bir neçə günlük müalicə aldım. Yenidən sənədlərimi 11 sayılı Birləşmiş Şəhər Xəstəxanasına təqdim etsəm də, sənədlərimə yenə də qol çəkilmedi. Bunun üçün məndən rüşvət, "şirinlik" istəyirlər. Etirazımı bildirəndə isə deyirlər ki, "get, kimə istəyirsən şikayət et". Aidiyyəti orqanlardan xahiş edirəm ki, bu məsələdə mənə

köməklik göstərsinlər" - şikayətçi qeyd edir.

Dilşən İbadova ölkədə tanınan gənc ifaçılardan biridir. O, hazırda Azərbaycan Dövlət Musiqili Teatrında xor artisti vəzifəsində çalışır. Gənc ifaçının şikayəti ilə bağlı 11 sayılı Birləşmiş Şəhər Xəstəxanasının mövqeyini öyrənməyə çalışdıq. Xəstəxananın baş həkimi Yarıyev Nurməmməd şikayətə bu cür aydınlıq gətirdi: "Dilşən İbadova sənədləri ilə bağlı dünən mənim yanımda olub. Bildirim ki, o, doğrudan da ağır xəstədir, uzun illərdir ki, şəkər xəstəliyindən əziyyət çəkir. Ona əlillik statusu verilməsi ilə bağlı bir neçə de-

fə göndərişlər vermişik. Bu yaxınlarda Bakı Sağlamlıq Mərkəzində də müalicə aldı. Lakin ağır xəstə olmasına baxmayaraq nədənsə onun epiqirizində ağırlaşmalar göstərilmədi. Qeyd edim ki, biz daxil olan epiqirizi İnformasiya Mərkəzinə göndəririk. Oradan isə sənəd iki ayrı bölgəyə göndərilir, araşdırılır. Minimum 3 gündən sonra cavab məlum olur. Əgər hər iki bölgədən sənədə müsbət cavab verilsə, xəstəyə əlillik sənədi düzəltmək üçün arayış verilir. Həmin arayışla xəstə əlillik statusu ala bilmək üçün Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiə Nazirliyinə müraciət edir. Lakin cavablar mənfi də ola bilər və bunun da öz səbəbləri olur. Məsələn, xəstənin epiqirizində ağırlaşmalar qeyd olunmaya və yaxud yenedən müalicə-müayinəyə ehtiyacı olduğu göstərilə bilər.

□ Xəlilə GƏRAY

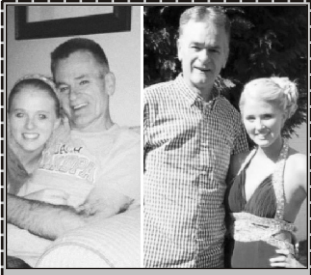

MUSAVAT

Son səhifə

N 250 (6864) 30 noyabr 2017

Ölmüş atasından hər ad günündə hədiyyə alır

Bailey Sellers 16-cı ad günündə atasından bir çiçək və məktub alıb. Bu xəbər ilginç tərəfi isə atasının yaxın bir keçmişdə mədəaltı vəz xərcənginə görə ölmüş olması idi. Villiam Sellers adlı adam qızına çox bağlı olub. Xəstəliyi ucbatından çox vaxtı qalmadığını anladığı zaman isə ona özəl bir xatirə qoymaq və bunu bir sürprizlə gerçəkləşdirmək istəyib.

2013-cü ildə 56 yaşında ikən həyatını itirən adamdan qızına 5 il boyunca hər ad günündə bir dəstə gül gəlir. Sellers bunu ölmədən öncə tənzimləyibmiş. Bailey Seller bu il atasından gələn son kartı da alıb və bu sentimental hekayəni twitterdən paylaşmış.

Atasının 4 il öncə ona 21-ci ad günündə verilmək üzrə göndərdiyi məktubunda bunlar yazılmışdır: "Bailey, bu, görüşəcəyimiz günə qədər son sevgi məktubumuzdur. Mənim üçün başqa göz yaş tökməni istəmirəm. Çünki mən daha yaxşı bir yerdəyəm. Sən daim mənə verilmiş ən dəyərli zinet əşyası olaraq qalacaqsan. 21-ci ad günündə sən və mən səndən həm anana, həm də özünə dəima hörmət etməni istəyirəm. Xoşbəxt ol və həyatı doya-doya yaşa. Həyatının hər kilometr daşı boyunca sənənin yanında olacağam. Sadəcə, ətrafına bax, mən orada olacağam".

Bailey məktubu çiçəklərin və atasının daha öncəki bir şəkli ilə birlikdə tveitləyib və bu paylaşımı sosial mediada böyük maraqla qarşılanıb. Baileyin anası Kristi Sellers ölümündən təxminən bir ay öncə eri ilə birlikdə divanda oturduqları zaman bu fikrin ortaya çıxdığını söyləyib.

Daun sindromlu qız gözəllik müsabiqəsində qalib oldu

Amerikada ilk dəfə Daun sindromlu qız gözəllik müsabiqəsində qalib olub. Belə ki, 22 yaşlı amerikalı Mikayla Holmqren "Miss Minnesota" titulu qazanıb. Xəbərdə həmçinin Holmqrenin gözəllik müsabiqəsində ilk dəfə iştirak etməyi qeyd olunur. Buna qədər o, fiziki məhdudiyətli qızlar üçün təşkil olunan tədbirlərdə də tez-tez çıxış edib.

Hakimlər qızı gözəl gülüşünə və rəqsinə görə qalib elan etdiklərini deyiblər. Mikayla 6 yaşından etibarən rəqslə məşğul olur. Müsabiqənin direktoru Deniz Uollis qərardan olduqca razı qalıb.

"Onunla heç olmasa, 5 dəqiqə keçirən adam anlayacaq ki, o, cəmiyyəti təmsil edə bilər. Ona görə də belə adamları müvafiq müsabiqələrə cəlb etmək lazımdır".

20 dollar yardım etdi, əvəzində 370 min dollar, ev və iş qazandı

27 yaşlı Keyt McClure adlı qadın maşınla bir dostuna baş çəkməyə gedərkən benzini qurtarıb və tənha, qaranlıq bir yolda kömək-siz qalıb. Conni yolda qalan gənc qadını görüb və bu yolun çox təhlükəli olduğunu deyərək, ona maşına minib, qapıları kilidləyərək gözləməsi lazım gəldiyini deyib. Onun dediklərini edən Keyt bir müddət sonra Connin əlində

benzin dolu bir şüşə ilə geri qayıtdığını görüb. O, sonuncu 20 dolları ilə uzaqdakı benzin stansiyasından benzin alaraq Keytə verib.

Həmin vaxt Keytin yanında nağd pul olmadığı üçün o, borcunu ödəməkdən ötrü hər dəfə onu görəndə gödəkçə, əlcək, papaq, corab kimi isti geyimlər hədiyyə edib. Yəni bir gün ona baş çəkəndə isə bir qutu şirniyyat verib. Conni əlində

qutu ilə gəzərək, ətrafdakılara və Keytə "Bundan bir ədəd almaq istəyirsinizmi" deyərək soruşmağa başlayıb. Keyt onun daha yaxşı bir həyatı və isti bir yatağa sahib ola bilməsi üçün yardım yığmağa qərar verib. Bundan başqa, Conni də işləmək istədiyini, bunansa ancaq təmiz bir ev və gecələri yatacağı rahat bir yuxu ilə mümkün olacağını deyib.

Conni daha öncə iş həyatında olub. Amma 30 yaşlarında olanda bir çox xoşagəlməz hadisə nəticəsində evsiz qalıb. Bu hekayəni oxuyan minlərlə insan qısa müddətdə yardım edib və hazırda yığılan yardımlar 370 min dolları keçib. "New York Post"-un xəbərinə görə, Conni Amazon şirkətinin anbarında çalışmaq istəyir və Amazon isə çoxdan Conni ilə ünsiyyətə keçib, ona yardım etməyə hazırdır.

QOÇ - Dünəndən mənfi enerjili Ay bürcünüzdə qərar tutduğu üçün əbəslərə risk etməyin. Çalışın ki, ünsiyyətdə olduğunuz insanlarla münasibətləri qoruyasınız. İşgüzarlığınızı artırın.

BÜGA - Böyük dəyişikliklər astanasındasınız. Qətiyyətlə təəddüd etməyin. Nə qədər cəsarətli olsanız, işləriniz də bir o qədər uğurlu olacaq. Nahara qədər yeni təkliflərdən imtina etməyin.

ƏKİZLƏR - Qarşınızda duran vəzifələrin çoxluğu sizi yoracaq. Lakin nəticənin uğurlu olacağını nəzərə alıb passivləşməməlisiniz. Nahardan sonra pulla bağlı istənilən riskdən uzaq olun.

XƏRÇƏNG - Enerjinizin artdığı bir vaxtda özünüzlə ələ almağa çalışın. Fikirlərinizi başa düşən adamları arayın. Nahar ərəfəsində şəxsi büdcənizi artırın gözləməyə, səhhətinizi də qorunmalısınız.

ŞİR - Təxminən saat 15-dən sonra əsəblərinizi cilovlamağa çalışın. Boş dayanmaq olmaz. Mühüm adamlara baş çəkin ki, ulduzlar sizə sevinc bəxş etsin. Bu gün maddi gəlir də gözlənilir.

QIZ - Bu gün əsasən səhhətinizi qorumağa çalışın. İlk növbədə global işlərin həllini, eləcə də səfərlə bağlı bütün planlarınızı təxirə salmağınız məsləhətdir. Cari sövdələşmələr səmərə verə bilər.

TƏRƏZİ - Səhər saatlarından başlayaraq qarşılıqlı münasibətlər zəminində, həmçinin işgüzar sövdələşmələrdə vəziyyət bir qədər gərgin olacaq. Odur ki, neytrallıq göstərin.

ƏQRƏB - Ulduzların düzümü maraqlı bir təqvim yaşayacağınızdan xəbər verir. Üzleşdiyiniz adamların əksəriyyəti öz zərəfləri ilə ovqatınızı yüksəldəcək. Sövdələşmələr üçün də səmərəli vaxtdır.

OXATAN - Yeni işgüzar əlaqələrə start vermək üçün Göy qübbəsi tərəfinizdə duracaq. Odur ki, bütün səylərinizi birləşdirməlisiniz. Günün ikinci yarısında şanslı məqamlar yaşayacaqsınız.

OĞLAQ - Olduqca əhəmiyyətli gündür. Hansısa böyük bir işinizi həyata keçirməkdə şans qazanaçaqsınız. Bununla yanaşı perspektivli görüşləriniz də mümkündür. Tanrını başınız üstündə hiss edin.

SUTÖKƏN - Yalnız münasibətlər zəminində uğurlarınız olacaq. Fəaliyyət və ya şəxsi işlər üçün sərfəli vaxt deyil. İnsanlara qarşı unutqanlılığınızı dəf edin. İstirahətə daha çox yer ayırın.

BALIQLAR - Astroloji göstəricilər işlərinizin rəvan gedəcəyinə işarə edir. Hətta cəhd etdiyiniz təqdirdə maddi durumunuz da yaxşılaşa bilər. Axşama yaxın maraqlı görüş və sövdələşmələriniz mümkündür.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Twitterdə yazdığına görə işdən qovuldu

Amerikanın İndiana ştatındakı tibb mərkəzinin əməkdaşını sosial şəbəkədə "agressiya yüklü çağırışlar etdiyi üçün" işdən çıxarıblar. Bu barədə "IndyStar" xəbər verir. Tayşa Beklet twitterdə "Gecə tibb bacısı" niki ilə yazmış. Tveetlərindən birində o, ağdərili qadınların dünyaya gətirdiyi uşaqları öldürməyi təklif edib: "Hər bir ağ qadın oğlan uşağı böyütməklə paralel olaraq cəmiyyətə təhlükə də böyüdü. O, böyük ehtimalla terrorist, zorba, rasist, qatil olacaq, ya da məişət zorakılığı edəcək. Pis qadınlar kaş ki, vaxtilə sizin bütün oğullarınızı canavarlara yedirəydilər".

Tibb mərkəzinin təmsilçiləri tibb bacısı ilə bağlı daxili təhqiqat aparılacağını vəd etdilər. Daha sonra da onun işdən çıxarılması ilə bağlı açıqlama yayılıb.

Oktyabrın sonunda iki nəfər afroamerikan Trampın plakatanın qarşısında ancaq ağdərili adamlarla şəkil çəkdirməklə facebookda müzakirəyə səbəb olmuşdular. Bunu rasizm nümunəsi sayanlarla yanaşı, əksini müdafiə edənlər də olmuşdu. Bir çox istifadəçilərə görə, eger bunu ağdərili adamlar etsəydi, onları irqçilikdə suçlayacaqdılar.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYSAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-cü məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.